

कृषि ज्ञान केन्द्र, सिन्धुलीको

वार्षिक प्रगति पुरि-तका

आ.व. २०६६/०६७

प्रदेश सरकार
बागमती प्रदेश

भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय

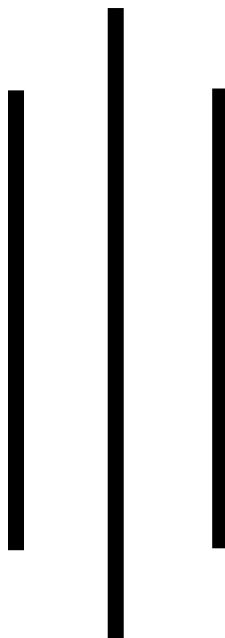
कृषि विकास निर्देशनालय

कृषि ज्ञान केन्द्र, सिन्धुली

कृषि ज्ञान केन्द्र सिन्धुलीको

वार्षिक पुस्तिका

आ.व.२०७६/०७७

प्रदेश सरकार

बागमती प्रदेश

भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय

कृषि विकास निर्देशनालय

कृषि ज्ञान केन्द्र, सिन्धुली

फोन नं. ०४७-५२०१६६/५२१०४२

Email: akcsindhuli@gmail.com

Website: akcsindhuli.p3.gov.np

दुई-शब्द

खाद्य तथा पोषण सुरक्षा सुनिश्चितता तथा गरिवी न्यूनिकरण गर्दै देशको अर्थतन्त्र र ग्रामिण रोजगारीमा महत्वपूर्ण योगदान दिन कृषि क्षेत्रको अग्रणी भूमिका छ। करिब ६५.६% जनता कृषि पेशामा संलग्न छन्। कुल ग्राहस्थः उत्पादनमा कृषि क्षेत्रको योगदान करिब ३०% रहेको छ। कृषि क्षेत्रको उत्पादकत्व अत्यन्त न्यून हुदाँ उत्पादनले आन्तरिक माग पूर्ति गर्न सकेको छैन। आ.व. २०७५/७६ को तथ्याङ्क अनुसार करिब ३३ अरब रुपैयाँ बराबरको कृषि उपज निर्यात हुन्छ भने करिब २ खर्व रुपैयाँ बराबरको कृषि उपज आयत भएको पाईन्छ, जसले आयत-निर्यात बीच निकै ठूलो खाडल रहेको प्रस्ट्याउछ। तसर्थ, उक्त भिन्नतालाई न्यूनिकरण गर्दै आर्थिक सम्बृद्धि हाँसिल गर्न कृषि क्षेत्रको महत्वपूर्ण भूमिका रहेको सन्दर्भ नकार्न सकिँदैन।

राष्ट्रले हाल लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक संघिय शासन प्रणाली अवलम्बन गरिसकेको वर्तमान परिवेशमा संघिय, प्रादेशिक, स्थानीय सरकारहरू बीच सहकार्य, सहअस्तित्व र समन्वयात्मक सम्बन्ध मार्फत कृषि प्रसारका सम्पूर्ण कार्यहरूलाई आत्मसात गर्नु अपरिहार्य आवश्यकता हो। तर, कृषि क्षेत्रलाई द्रुत गतिमा समय सापेक्ष विकासको पथमा अगाडि बढाउन यी तीनै तहका सरकारहरूले पुर्णरूपमा सक्षमता एवं संस्थागत परिपक्वता हाँसिल गर्ने क्रममै अगाडि बढिरहेको सन्दर्भमा, समग्र कृषि विकासका लागि कृषि शिक्षा, अनुसन्धान र प्रसारको आशातित अन्तर सम्बन्ध कायम गर्न कठिनाई भई सोचे अनुसारको उपलब्धि हाँसिल गर्न सकिएको छैन।

त्यसकारण, तीनै तहका सरकारले समय सापेक्षिक रूपमा कृषि शिक्षा, अनुसन्धान र प्रसार बीच तादम्यता मिलाई उपलब्ध श्रोत र साधनहरूको अधिकतम **दिगो** उपयोग गर्दै प्रति ईकाई उत्पादन लागत न्यून गर्नुपर्ने देखिन्छ। यसको लागि तीनै तहको सरकारले उचित नितिगत, संरचनागत र व्यवस्थापकीय पक्षहरूको संयोजन गर्दै कृषक, बजार र उपभोक्ताहरूलाई जीत-जीतको वातावरण श्रृजना गर्नु पर्दछ। तसर्थ, वर्तमान सन्दर्भमा, कृषि क्षेत्रमा आशातित उपलब्धि हाँसिल गर्नका लागि शिक्षित जनशक्ति, बैदेशिक रोजगारीबाट फर्केका युवा र बेरोजगार युवाहरूलाई यस क्षेत्रमा आकर्षित बनाउन तीनै तहको सरकारहरूको समन्वयात्मक रूपमा सहयात्राको अपेक्षा गरिन्छ।

अन्त्यमा, यस पाण्डुलिपी तयारीका क्रममा प्रत्यक्ष एवं परोक्ष रूपमा महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्नुहुने विभिन्न संघ-संस्था तथा सरोकारवालाहरू लगायत यस कार्यलयका कर्मचारीहरू, विशेष गरी यस कार्यलयका वागवानी विकास अधिकृत श्री श्रीकृष्ण अधिकारीलाई विशेष धन्यवाद दिन चाहन्छु।

२०७७, भाद्र

भरत प्रसाद बिडारी

प्रमुख (अधिकृतस्तर दशौँ)

विषय सुची

खण्ड १	1
सिन्धुली जिल्लाको संक्षिप्त जानकारी.....	1
१.१ जिल्लाको परिचय:.....	1
१.२ भौगोलिक अवस्थिति	1
१.३ हावापानी.....	2
१.४ सिन्धुली जिल्लाको नगरपालिका तथा गाउँपालिका सम्बन्धी क्षेत्रफल तथा जनसंख्या विवरण.....	3
१.५ सिन्धुली जिल्लाको स्थानिय तहका संपर्क विवरण:	8
१.६ सिन्धुली जिल्लाका नदीनाला तथा तालतलैयाहरू.....	10
१.७ सिन्धुली जिल्लाका प्रमुख धार्मिक तथा पर्यटकीय क्षेत्रहरू	10
१.८ सिन्धुली जिल्लामा यातायातको स्थिति	10
१.९ सिन्धुली जिल्लाको प्रशासनिक विभाजन	10
१.१० सिन्धुली जिल्लाको राजनैतिक विभाजन	15
खण्ड २	16
कृषि ज्ञान केन्द्रको संक्षिप्त जानकारी	16
२.१ परिचय	16
२.२ कार्यान्वयन पद्धति.....	17
२.३ कृषि ज्ञान केन्द्र सिन्धुलीको सांगठनिक स्वरूप.....	18
२.४ कृषि ज्ञान केन्द्र सिन्धुलीमा आ.व.२०७७।७८ मा कार्यरत स्थायी कर्मचारीहरूको नामावली.....	19
खण्ड ३	21
आ.व. २०७६/७७ मा यस केन्द्रमार्फत भएका विभिन्न कार्यक्रम तथा प्रगती.....	21
३.१ आ.व. २०७६/७७ मा भएका प्रशासनिक तथा कार्यक्रम खर्च विवरण:	21
३.२ आ.व. २०७६/७७ को तृतीय चौमासिक प्रगति स्थिति र प्रगति नपुगका कारणहरू:.....	23
३.३ अनुदानग्राहीहरूको विवरण, आ.व. २०७६/७७.....	27
३.४ साराशंमा आ.व.०७५/०७६ मा सञ्चालित कार्यक्रमहरूको मुख्य उपलब्धीहरू	32
४.१ मुख्य खाद्यन्नबालीको उत्पादन र ओगटेको क्षेत्रफल.....	56
४.२ तुलनात्मक प्रमुख बालीहरूले ढाकेको क्षेत्रफल तथा उत्पादन.....	66
४.३ रासायनिक मल खपतको विवरण.....	68
४.४ बाली सघनताको स्थिती	70

४.५ बाली सघनता (सिंचित, असिंचित) को स्थिती	70
---	----

खण्ड १

सिन्धुली जिल्लाको संक्षिप्त जानकारी

१.१ जिल्लाको परिचय:

सिन्धुली जिल्ला बागमती प्रदेशको १३ जिल्ला मध्ये एक हो । कुल क्षेत्रफल २४९१ वर्ग कि.मी. रहेको सिन्धुली जिल्ला विश्व मानचित्रमा २६° ५५' देखि २७° २२' उत्तरी अक्षांश र ८५° १५' देखि ८६° २५' पूर्वी देशान्तरमा अवस्थित छ । नेपालको सबैभन्दा धेरै दश जिल्लाहरूसंग सिमाना जोडिएको सिन्धुली जिल्ला भित्री मधेशको समथर उर्वराभूमिदेखि अति कोमल तथा संवेदनशील शिवालिक पर्वत हुँदै उच्च महाभारत श्रृंखलासम्म फैलिएको छ । यस जिल्लाको करिब दुई तिहाई भू-भाग चुरे र भित्री मधेशमा फैलिएको छ भने बाँकी महाभारत क्षेत्रमा पर्दछ । सिन्धुली जिल्लाका छिमेकी जिल्लाहरू पूर्वमा उदयपुर र सिरहा, पश्चिममा रौतहट, मकवानपुर र काभ्रेपलान्चोक, उत्तरमा रामेछाप र ओखलढुङ्गा अनि दक्षिणमा सर्लाही, महोत्तरी र धनुषा पर्दछन् । सिन्धुली जिल्लाको उचाई समुद्री सतहबाट १६८ मिटर देखि २७९७ मिटर सम्म रहेको छ ।

सिन्धुली जिल्लाको नामाकरणमा विभिन्न प्रसंगहरू जोडिएका छन् । जसमध्ये मुख्यरूपमा यस क्षेत्रमा परापूर्व कालमा सिन्धुल नाम गरेका राजाले तपस्या गर्न आई यहाँ सिद्ध भएकोले यिनै राजाको नामबाट अपभ्रंश भई यस जिल्लाको नाम सिन्धुली रहन गएको हो भन्ने जनश्रुति पाईन्छ । सिन्धुली जिल्लाको सदरमुकामबाट करिब ११ कि.मी. को दूरीमा रहेको सिद्धबाबा मन्दिरको नामबाट सिन्धुली सदरमुकामको वरपरका क्षेत्रलाई सिद्धस्थली पनि भनेर पुकारिन्छ । सिद्धस्थली भन्ने शब्द नै पछि अपभ्रंस भई सिन्धुली भएको हो भन्ने पनि भनाई छ ।

१.२ भौगोलिक अवस्थिति

भू बनोट तथा उचाइको भिन्नताले गर्दा हावापानी र प्राकृतिक वनस्पतिमा पनि भिन्नता पाइने यो जिल्ला मनसुनी हावापानीले प्रभावित रहेको छ । यो जिल्ला भौगोलिक बनावट अनुसार निम्न तीन भागमा विभाजित भएको छ ।

क. चुरे

यो भाग मुख्यतः दक्षिणतिर परेकोले पश्चिम मकवानपुर देखि पूर्व उदयपुर सम्म फैलिएको छ । यस भागमा कैयौं थुम्की उठेको हुँदा समुद्रको सतह देखि यसको उचाई ६५८ मिटर देखि ८५८ मिटर सम्म छ । यसको बीचमा समतल भूभाग भएको हुँदा धान, गहुँ, मकै, तोरी, दाल बाली आदिको खेती गरीन्छ । यस भागमा खास गरेर पतझड किसिममा वनस्पतिहरू पाइन्छ ।

ख. भित्री मधेश

यो भाग कमला खोंचको कमला नदी, मरीण खोला र चदाहा खोलाको आसपासमा पर्दछ । समुद्र सतह देखि यसको उचाई ३०५ मिटर देखि ३६६ मिटर सम्म छ । यस क्षेत्रमा पनि कतै हाचो र कतै अग्लो भाग भएको हुंदा हिउँदमा निकै जाडो र गर्मीमा निकै गर्मी हुन्छ । यस भागमा चुरे र महाभारतबाट आएको मलिलो माटो थुप्रिएको हुंदा कृषि उत्पादनको दृष्टिकोणले निकै नै राम्रो भेग हो । यस जिल्लाको खाद्यान्न तथा नगदेवालीको उत्पादनमा प्रमुखता हासिल गरेकोले उक्त उत्पादनको महत्वपूर्ण क्षेत्र मानिएको छ । वनस्पतिका हिसाबले सदाबहार र पतझड दुवै किसिमका वनस्पतिहरू पाइन्छ ।

ग. पहाडी भेग

जिल्लाको सबभन्दा अग्लो यो भेग महाभारत श्रृंखलाको रूपमा यस जिल्लाको उत्तरी भागमा पर्दछ । समुद्रको सतहबाट यसको उचाई १२२० मिटर देखि २७८५ मिटर सम्म भएको हुंदा सुन्तलाजात फलफुलको साथै हिउँदै फलफूल स्याउ, नास्पाती, आरु, आरुबखडा आदिको लागि मुख्य क्षेत्रको रूपमा रहेको छ । यस अतिरिक्त सुनकोसी नदीको दक्षिण किनारामा महाभारत श्रृंखलाबाट बग्ने नदीहरूले बगाएर ल्याएको माटोले खुर्कोट, रातामाटा झांगाझोली, घुमाउने, चैनपुर, ग्वालटारलाई कृषि उपज उत्पादनमा निकै सघाउ पुऱ्याएको छ ।

१.३ हावापानी

यस जिल्लामा मौसमी जलवायु रहन्छ तापनि हावापानीको वास्तविक अवस्था यहाँको धरातलको उचाईमा निर्भर गर्दछ । ग्रीष्ममा भित्री मधेश खण्डको प्रशस्त गर्मी हुन्छ भने यहाँको महाभारत खण्डमा सामान्य गर्मी हुन्छ । अतः समुद्र सतहबाट हुने उचाईको भिन्नता अनुसार यहाँका विभिन्न स्थानमा बेगला बेगलै हावापानीको प्रधानता रहेको हुन्छ । यसले जिल्ला भरीको लागि एउटै जलवायु तथा तापक्रमलाई सामान्यकरण गर्न सकिदैन ।

यस जिल्लाको महाभारत पर्वत खण्डमा २,१३३ मिटर (७००० फिट) भन्दा उच्च केही भागमा मात्र ठण्डा शीतोष्ण हावापानी पाइन्छ । यो भाग सम्पूर्ण जिल्लाको अनुपातमा नगन्य अंश भएकोले यसलाई छोडेर जलवायुको आधारमा यो जिल्लालाई प्रमुख तीन भागमा विभाजन गर्न सकिन्छ ।

क. समशीतोष्ण हावापानी

यो हावापानी जिल्लाको अधिकांश भागमा अर्थात् १,२१९ मिटर (४००० फिट) देखि २,१३३ मिटर (७००० फिट) को मध्य भागमा पाइन्छ । यसै हावापानी रहने भू-भागमा जिल्लाको बढी जनआवादी रहेको छ । यहाँ हिउँदमा केही जाडो भए तापनि अन्य मौसममा न्यानो रहन्छ । यस भेगको जलवायु भित्री मधेसको तुलनामा धेरै स्वस्थकर मानिन्छ ।

ख. अर्धउष्ण हावापानी

यो हावापानी जिल्लाको दक्षिण खण्ड चुरे डांडा श्रृंखलाको ६१० मिटर (२००० फिट) देखि १,२२० मिटर (४००० फिट) को बीच भागमा पाइन्छ । यहाँ ग्रीष्ममा प्रशस्त गर्मी र जाडो महिनामा निकै जाडो हुन्छ । यस खण्डको जमिन खेतीको दृष्टिकोणबाट उति राम्रो नभएकोले कमै जनआवादी भएको छ ।

ग. उष्ण हावापानी

यो हावापानी जिल्लाको मध्य भाग अर्थात भित्री मधेसको ६१० मिटर (२,००० फिट) भन्दा होचो भागमा पाइन्छ । महाभारत पर्वत तथा चुरे डांडाद्वारा परिवेष्टित यो भित्री मधेसमा पहिले औलोको प्रकोप निकै थियो । विगत दुई दशक देखि औलो रोगको निकै रोकथाम भएकोले यहाँको हावापानी स्वास्थ्यकर नभए तापनि जमिन उर्वरा भएकोले यहाँ जनआवादी बढ्दै गएको छ ।

१.४ सिन्धुली जिल्लाको नगरपालिका तथा गाउँपालिका सम्बन्धी क्षेत्रफल तथा जनसंख्या विवरण

१.४.१ सिन्धुली जिल्लाको क्षेत्रफल सम्बन्धि विवरण

क्र.सं.	स्थानीय तह	साविकका गा.वि.स./न.पा.	कृषि क्षेत्र — हे.)	वन क्षेत्र —हे.)	जम्मा क्षेत्रफल — हे.)
१	कमलामाई नगरपालिका	डाढीगुराँसे	१०१८	४०००	५०१८
		रानीवास	८९५	३२५०	४१४५
		जलकन्या	८१४	१६००	२४१४
		कमलामाई.न.पा.	३५३६	१११९८	१४७३४
		भद्रकाली	८३२	२८८६	३७१८
		रानीचुरी	१४७७	३३००	४७७७
२	दुधौली नगरपालिका	अरुणठाकुर	८७७	३२०८	४०८५
		ककुरठाकुर	८७०	३६००	४४७०
		दुधौली न.पा	३०६५	१३३७०	१६४३५
		जिनाखु	८२७	३४००	४२२७
		सिर्थौली	१३४०	२००५	३३४५
		हर्षाही	९१२	१६०४	२५१६
		हत्पते	१२७६	३०७९	४३५५
		निपाने	६३८	२७४३	३३८१
३	सुनकोशी गाउँपालिका	दुम्जा	१०९३	२८८७	३९८०

		झागाझोली रातमाटा	१०९०	१२००	२२९०
		पुरानो झागाझोली	८७४	२४०६	३२८०
		मझुवा	५८१	५००	१०८१
		सितलपाटी	७११	३६०९	४३२०
४	घ्याङ्गलेख गाउँपालिका	शान्तेश्वरी	४२८	८१५	१२४३
		नेत्रकाली	५१८	९००	१४१८
		तामाजोर	३८२	८००	११८२
		अमले	५३७	८००	१३३७
		वस्तिपुर	६९०	३०००	३६९०
५	फिक्कल गाउँपालिका	खाङ्गसाङ्ग	८६२	३४००	४२६२
		स्वल्पाठाना	४२९	३२००	३६२९
		रत्नावती	४४९	३४००	३८४९
		माहादेवडाँडा	८६०	३१९०	४०५०
		पोखरी	३८७	८०२	११८९
		खोलागाउँ	७५२	२७००	३४५२
६	तिनपाटन गाउँपालिका	वाहुनतिल्पुङ्ग	८१८	११२२	१९४०
		तोश्रामखोला	३४१	१६०४	१९४५
		लाम्पानटार	८९६	२००५	२९०१
		आम्बोटे	३१९	२४००	२७१९
		वालाजोर	९०६	२४२२	३३२८
		भिमस्थान	९१६	२०००	२९१६
		वेलघारी	८६३	२७००	३५६३
		जरायोटार	१२४०	२५८३	३८२३
७	मरिण गाउँपालिका	कपिलाकोट	१२२२	५६४३	६८६५
		कल्पबृक्ष	१२२४	५५००	६७२४
		महादेवस्थान	१२६२	४३०८	५५७०
८	हरिहरपुरगढी गाउँपालिका	हरिहरपुर गढी	७७०	२०३९	२८०९
		पिपलमाढी	११४६	१८२३	२९६९

		महेन्द्रझ्याडि	९८६	३३००	४२८६
		क्यानेश्वर	९८३	६०००	६९८३
९	गोलन्जोर गाउँपालिका	भुवनेश्वरी	७९६	२८००	३५९६
		तिनकन्या	७६७	३२००	३९६७
		वितिजोर	६८८	२०८५	२७७३
		डुडभन्ज्याङ्ग	८३४	२२४६	३०८०
		भिमेश्वर	७२२	१११८	१८४०
		रतनचुरा	४८८	२९०३	३३९१
		वाशेश्वर	७४४	२४००	३१४४

स्रोत: जिल्ला पाश्र्वचित्र (जि.वि.स., सिन्धुली)

१.४.२ २०६८ सालको जनगणना अनुसार जिल्लाको जनसंख्या विवरण

क्र.स	स्थानीय तह	साविकका गा.वि.स./न.पा. को नाम	घरधुरी सं.	पुरुष	महिला	जम्मा जनसंख्या
१	कमलामाई नगरपालिका	डाडीगुरासे	९७३	२२६२	२५४२	४८०४
		रानीचुरी	१६८५	४१८९	४६९२	८८८१
		जलकन्या	३९५	८२२	९८४	१८०६
		क.न.पा.	९३०४	१८७८ ८	२०६२ ५	३९४१ ३
		रानीवास	१११०	२३२७	२७४०	५०६७
		भद्रकाली	८४८	२०७४	२३४१	४४१५
२	दुधौली नगरपालिका	दुधौली न.पा.	५२३९	११८० ४	१३१४ ०	२४९४ ४
		अरुणठाकुर	१०१०	२७४२	३०२४	५७६६
		ककुरठाकुर	९९५	२६६६	२८२१	५४८७
		हर्षाही	९७३	२१७०	२५२३	४६९३

		सिथौली	१६७३	३५६८	४०५०	७६१८
		जिनाखु	९४९	२६२१	२६४९	५२७०
		हतपते	१६२३	३८३१	४२७५	८१०६
		निपाने	७०२	१६०२	१८१६	३४१८
३	सुनकोशी गाउँपालिका	कुसेश्वर दुम्जा	१०१०	२३६६	२६०७	४९७३
		झागाझोली रातामाटा	११९४	२५०६	२८३१	५३३७
		पुरानो झागाझोली	१०१५	२१६१	२५४६	४७०७
		सितलपाटी	८१२	१८६५	२१९३	४०५८
		मझुवा	५२६	१०९०	१३०८	२३९८
४	घ्याङ्गलेख गाउँपालिका	अमले	४१५	१०४७	१२१४	२२६१
		वस्तीपुर	५४५	१३६६	१६६३	३०२९
		सान्तेश्वरी	४९३	१३४४	१३८१	२७२५
		नेत्रकाली	६०६	१६१२	१७८८	३४००
		तामाजोर	४४५	११०२	१२४४	२३४६
५	फिक्कल गाउँपालिका	सुनाम पोखरी	४५२	११९४	१२९५	२४८९
		खोलागाँउ	५२८	१३५२	१४७७	२८२९
		सोल्पाठाना	३९५	१०७९	१११६	२१९५
		खाङ्गसांग	५१०	१३६२	१४६९	२८३१
		महादेवडाँडा	६५७	१८८०	१९९९	३८७९
		रतनावती	४९३	१२७६	१४६९	२७४५
६	तिनपाटन गाउँपालिका	आम्बोटे	७७१	२००८	२०६६	४०७४

		लाम्पान्टार	११५१	२८०७	३१३५	५९४२
		वाहुनतिलपुङ्ग	५५९	१५३३	१५८३	३११६
		वेलघारी	७४९	१८९८	१९४८	३८४६
		भिमस्थान	११६०	२७१०	३०७०	५७८०
		वालाजोर	७३४	२०६२	२२९६	४३५८
		तोश्रामखोला	३३०	९४४	१०३५	१९७९
		जरायोटार	१४२५	३४१४	३८९६	७३१०
७	मरिण गाउँपालिका	कल्पवृक्ष	१५९४	४४८३	४८८७	९३७०
		कपिलाकोट	१९६९	५५८९	५८९६	११४८ ५
		महादेवस्थान	१३०९	३२१०	३७५७	६९६७
८	हरिहरपुरगढि गाउँपालिका	हरिहरपुरगढी	७०८	२२५३	२४९१	४७४४
		पिपलमाढी	१२९९	३६६८	३९३६	७६०४
		महेन्द्रझाडी	९६२	२८७२	३१४३	६०१५
		क्यानेश्वर	१६१७	४४८२	४८८२	९३६४
९	गोलन्जोर गाउँपालिका	डुडभंज्याङ्ग	५२९	१४०५	१४५५	२८६०
		वितिजोर	३४९	९६५	९७७	१९४२
		तिनकन्या	८०५	१९८८	२१८१	४१६९
		भुवनेश्वरी	३७१	९९९	१०४०	२०३९
		वाशेश्वरी	६२०	१५५७	१६४३	३२००
		भिमेश्वर	४५९	११४९	११४९	२२९८
		रतनचुरा	५४८	१३३७	१४८४	२८२१

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना अनुसार

१.५ सिन्धुली जिल्लाको स्थानिय तहका संपर्क विवरण:

क्र.स.	स्थानिय तहका नाम	फोन/सम्पर्क नं	ईमेल	वेभसाईट
१	कमलामाई नगरपालिका	फोन: +०४७-५२०२४५, ५२०२५१, ५२०६०८ फ्याक्स: +०४७-५२०२४०, ०४७-५२११८४	kalamaimun.sindhuli@gmail.com	http://www.kalamaimun.gov.np/
२	दुधौली नगरपालिका	फोन नं: ०४७-४१२०४५, ०४७-४१२०५१, ०४७-४१२०५२	dudhaulinp@gmail.com	http://www.dudhaulimun.gov.np/
३	तिनपाटन गाँउपालिका	फोन ९८५४०४२२२०	tinpatanmun@gmail.com	http://www.tinpatanmun.gov.np/
४	फिक्कल गाँउपालिका	फोन नं. ०४७ ६९२०२६	ito.phikkalmun@gmail.com	http://www.phikkalmun.gov.np/
५	मरिण गाँउपालिका	फोन नं. ९८४४०८०१७७	info@marinmun.gov.np maringapa.sindhuli@gmail.com ito.marinmun@gmail.com	http://www.marinmun.gov.np/

६	हरिहरपुरगढि गाँउपालिका	फोन: ०४७-६९२०४०	hariharpurgadhi@gmail.com info@hariharpurgadhimun.gov.np	http://hariharpurgadhimun.gov.np
७	घ्याङ्गलेख गाँउपालिका	फोन: ९८४११६४६६५	info@ghyanglekhmun.gov.np ito.ghyanglekhmun@gmail.com	http://www.ghyanglekhmun.gov.np/
८	सुनकोशी गाँउपालिका	फोन नं. :- ०१-६९२४११८	info@sunkoshimunsindhuli.gov.np ito.sunkoshimunsindhuli@gmail.com	http://www.sunkoshimunsindhuli.gov.np/
९	गोलोन्जोर गाँउपालिका	फोन: ०४७-६९२०२५, ०४७-६९१९३२	info@golanjormun.gov.np golanjor.rm7@gmail.com	www.golanjormun.gov.np

१.६ सिन्धुली जिल्लाका नदीनाला तथा तालतलैयाहरु

सिन्धुली जिल्लाको प्रमुख नदीहरुमा सीमावर्ती नदीहरु सुनकोशी, रोशी, बागमती, तावा आदि पर्दछन् भने जिल्ला भित्र बहने अन्य नदीहरुमा कमला, मरिण, वाक्सु, चदाहा, बन्दिजोर, क्यानखोला, गौमती, गडचौली, कोखाजोर, धनमना साथै सिम्ले, वितिजोर, अरुण, ककुर आदि पर्दछन् । त्यसैगरी यस जिल्लामा पञ्चकन्या पोखरी, क्यानेश्वर कुण्ड जस्ता तालतलैयाहरु पनि अवस्थित छन् ।

१.७ सिन्धुली जिल्लाका प्रमुख धार्मिक तथा पर्यटकीय क्षेत्रहरु

सिन्धुली जिल्लाका परिचित धार्मिक स्थलहरुमा भद्रकाली मन्दिर, कमलामाई मन्दिर (माईस्थान), कालिकामाई मन्दिर, शिद्धबाबा मन्दिर, पञ्चकन्या पोखरी, लंगुरेश्वर—मधुगंगा बाबाधाम, सर्वशिक्षेश्वर महादेव गुफा, कुशेश्वर महादेव, भद्रकाली गणेश स्थान, सर्पेढुंगा आदि रहेका छन् । यस जिल्लामा पर्यटकीय महत्व राख्ने धेरै स्थानहरु भएता पनि मोटरबाटो लगायत आवश्यक अन्य भौतिक पूर्वाधारको अभावले ती स्थलहरुले व्यवसायीकता हासिल गर्न सकिरहेका छैनन् । सिन्धुलीगढी, हरिहरपुरगढी यस जिल्लाका प्रमुख पर्यटकीय स्थलहरु हुन् ।

१.८ सिन्धुली जिल्लामा यातायातको स्थिति

सिन्धुली जिल्लालाई तराईको बजार तथा महेन्द्र राजमार्ग जोड्ने एउटा कच्चा तर जस्तोसुकै मौसममा पनि यातायात संचालन हुने निर्माणाधिन वि.पि. राजमार्ग बर्दिबास सिन्धुलीमाढी ३७ कि.मी. खण्डले जोडेको छ । यो जिल्लाको मौसमी मोटरबाटो —कच्ची सडकहरु) मा भीमान—हर्षाही—डकाहा—दूधौली (४९ कि.मी.), रतनपुर—दुधौली (२० कि.मी.), सिन्धुलीमाढी—जरायोटा (३५ कि.मी.), सिन्धुलीमाढी—कपिलाकोट—पिपलमाढी (५० कि.मी.) आदि पर्दछन् ।

१.९ सिन्धुली जिल्लाको प्रशासनिक विभाजन

क्र.सं.	स्थानीय तह	हालको वडा	साविक गा.वि.स./न.पा.	साविक वडा	न.पा.गा.पा स्थल
१	कमलामाई नगरपालिका	१	डाढीगुराँसे	१-९	सिन्धुलीमाढी (कमलामाई)
		२	भद्रकाली	१-९	
		३	जलकन्या	१-९	
		४	कमलामाई.न.पा	१,२,५,९	

		५	कमलामाई.न.पा .	४	
		६	कमलामाई.न.पा .	६	
		७	कमलामाई.न.पा .	७,८	
		८	कमलामाई.न.पा .	३,१०	
		९	कमलामाई.न.पा .	११,१२,१४	
		१०	कमलामाई.न.पा .	१३, १५- १८	
		११	रानीचुरी	१-३,५	
		१२	रानीचुरी	४,६-९	
		१३	रानीवास	१-३,८,९	
		१४	रानीवास	४-७	
२	दुधौली नगरपालिका	१	हत्पते	१,७-९	दुधौली
		२	हत्पते	२-६	
		३	निपाने	१-९	
		४	सिथौली	१-५	
		५	सिथौली	६-९	
		६	हर्षाही	१-९	
		७	दुधौली न.पा	१,२	
		८	दुधौली न.पा	३,४	

		९	दुधौली न.पा	५,६	
		१०	दुधौली न.पा	७,८	
		११	दुधौली न.पा	९-११	
		१२	जिनाखु	१-९	
		१३	अरुणठाकुर	१-९	
		१४	ककुरठाकुर	१-९	
३	सुनकोशी गाउँपालिका	१	कुशेश्वर दुम्जा	२-५ / ९	रामटार, (झागाझोली रातमाटा)
		२	कुशेश्वर दुम्जा	१ / ६-८	
		३	झागाझोली रातमाटा	१-५	
		४	झागाझोली रातमाटा	६-९	
		५	पुरानो झागाझोली	१-९	
		६	सितलपाटी	१-९	
		७	मझुवा	१-९	
४	घ्याङ्गलेख गाउँपालिका	१	अमले	१-९	वस्तिपुर
		२	वस्तिपुर	१-९	
		३	तामाजोर	१-९	
		४	नेत्रकाली	१-९	
		५	शान्तेश्वरी	१-९	
५	फिक्कल गाउँपालिका	१	माहादेवडाँडा	१-९	खाङ्गसाङ्ग

		२	पोखरी	१-९	
		३	खोलागाउँ	१-९	
		४	खाङ्गसाङ्ग	१-९	
		५	स्वल्पाठाना	१-९	
		६	रत्नावती	१-९	
६	तिनपाटन गाउँपालिका	१	बेलघारी	१-९	चकमके (लाम्पानटार)
		२	भिमस्थान	१-५	
		३	भिमस्थान	६-९	
		४	जरायोटार	१,४,५,६	
		५	जरायोटार	२,३,७-९	
		६	वालाजोर	१-९	
		७	तोश्रामखोला	१-९	
		८	वाहुनतिल्पुङ्ग	१-९	
		९	आम्बोटे	१-९	
		१०	लाम्पानटार	१-३	
		११	लाम्पानटार	४-९	
७	मरिण गाउँपालिका	१	कपिलाकोट	३,५	कपिलाकोट
		२	कपिलाकोट	१,२,४	
		३	कल्पवृक्ष	६-९	
		४	कल्पवृक्ष	१-५	

		५	महादेवस्थान	१-३,५	
		६	कपिलाकोट	६-९	
		७	महादेवस्थान	४-८	
८	हरिहरपुरगढि गाउँपालिका	१	हरिहरपुरगढी	१-९	पिपलमाढी
		२	पिपलमाढी	१,२,९	
		३	पिपलमाढी	३-८	
		४	महेन्द्रझ्याडि	२-५	
		५	महेन्द्रझ्याडि	१,६-९	
		६	क्यानेश्वर	६-८	
		७	क्यानेश्वर	१,२,९	
		८	क्यानेश्वर	३-५	
९	गोलन्जोर गाउँपालिका	१	डुडभन्ज्याङ्ग	१-९	ग्वालटार (भुवनेश्वरी)
		२	वितिजोर	१-९	
		३	भुवनेश्वरी	१-९	
		४	तिनकन्या	१-९	
		५	रतनचुरा	१-९	
		६	वाशेश्वर	१-९	
		७	भिमेश्वर	१-९	

स्रोत: जिल्ला पाश्र्वचित्र (जि.वि.स., सिन्धुली)

१.१० सिन्धुली जिल्लाको राजनैतिक विभाजन

निर्वाचन क्षेत्र नं	स्थानीय तहको नाम	गाउँ विकास समिति/नगरपालिका/वडाको नाम
१	दुधौली नगरपालिका, फिक्कल गा.पा., तिनपाटन गा.पा., गोलन्जोर गा.पा. र कमलामाई नगरपालिका वडा नं. ९,१३,१४	खाङ्गसाङ्ग, खोलागाउँ, माहादेवडाँडा, रत्नावती, ककुरठाकुर, सोल्पाठाना, पोखरी, अरुणठाकुर, दुधौली न पा, बाहुनतिल्पुङ्ग, हर्षाही, जिनाखु, लाम्पानटार, सिर्थौली, आम्बोटे, तोश्रामखोला, वितिजोर, वाशेश्वर, भुवनेश्वरी, डुडभन्ज्याङ्ग, रतनचुरा, तिनकन्या, बालाजोर, बेलघारी, भिमस्थान, हत्पते, जरायोटार, निपाने, भिमेश्वर, रानीवास, क.न.पा. ९
२	सुनकोशी गा.पा., घ्याङ्गलेख गा.पा., मरिण गा.पा. हरिहरपुरगढि गा.पा. र कमलामाई नगरपालिका वडा नं. १,२,३,४,५,६,७,८,१०,११,१२	कमलामाई न.पा., रानीचुरी, भद्रकाली, जलकन्या, डाढीगुराँसे, महादेवस्थान, हरिहरपुरगढी, कपिलाकोट, क्यानेश्वर, महेन्द्रझ्याङ्गि, पिपलमाढी, कल्पबृक्ष, अमले, शान्तेश्वरी, तामाजोर, झागाझोली रातमाटा, कुशेश्वर दुम्जा, मझुवा, पुरानो झागाझोली, सितलपाटी, वस्तिपुर, नेत्रकाली,

खण्ड २

कृषि ज्ञान केन्द्रको संक्षिप्त जानकारी

२.१ परिचय

नेपाल एक विकासोन्मुख कृषि प्रधान मुलुक हो । यहाँका बहुसंख्यक जनताहरू कृषि पेसामा आश्रित छन् । देशको आर्थिक विकासको लागि कृषिको विकास अपरिहार्य छ । यही तथ्यलाई मध्यनजर गर्दै बहुसंख्यक कृषकहरूको जीवनस्तर उकास्नका लागि उन्नत कृषि प्रविधिहरूको प्रचार प्रसार गर्ने उद्देश्यले नेपाल सरकारको कृषि नीतिलाई कार्यान्वयन स्तरमा उतार्ने जिल्ला स्तरीय प्रमुख निकायको रूपमा यस कार्यालयको स्थापना वि.सं. २०२४ सालमा भएको हो । शुरुका दिनहरूमा कृषि कार्यको लागि जिल्ला पंचायत र प्रमुख जिल्ला अधिकारीको कार्यालयमा इकाईको रूपमा स्थापना भएपनि २०३० साल देखि बेग्लै अस्तित्व सहित कृषि विकास कार्यालयको संगठन स्वरूप अनुसार कार्य संचालन भएको देखिन्छ । कृषि विभागको पटक पटक परिवर्तन भएको सांगठनिक ढाँचा अनुसार कहिले कृषि विकास कार्यालय त कहिले कृषि शाखा हुँदै वि.सं. २०५२ सालदेखि यस कार्यालयले जिल्ला कृषि विकास कार्यालय सिन्धुलीको नामबाट यस जिल्लामा कृषि क्षेत्रको विकासमा अग्रणी भूमिका निर्वाह गर्दै आइरहेको थियो । नेपालको संविधान २०७२ अनुसार नेपाल संघियता पद्धतिमा प्रवेश गरेपछि वि.सं. २०७५ साल देखि पुनः जिल्ला कृषि विकास कार्यालयको संरचना, ढाँचा तथा नाम परिवर्तन भई हाल यस कार्यालय कृषि ज्ञान केन्द्र सिन्धुलीको नाममा प्रदेश सरकारको मातहतमा रहेको छ ।

यस ज्ञान केन्द्रले कृषि क्षेत्रमा लागेका कृषकहरूको जीवनस्तरमा सुधार ल्याउन उन्नत कृषि प्रविधि कृषक समक्ष पुऱ्याउने, उन्नत बिउविजन, विरुवाहरूका बारेमा जानकारी गराउनुका साथै वितरण गर्ने र कृषि क्षेत्रमा देखापरेका समस्याहरूको समाधान गर्ने तर्फ सेवा पुऱ्याउंदै आइरहेको छ । यसरी कृषकस्तरमा आधुनिक र वैज्ञानिक प्रविधिहरूको प्रचारप्रसार गरी विभिन्न बाली, तरकारी तथा फलफूलहरूमा उन्नत तरिकाबाट खेती गर्ने सिकाई समग्रमा कृषक समुदायको जीवनस्तर माथि उठाउने कार्य गरीएको छ ।

कृषि ज्ञान केन्द्र सिन्धुलीले प्रदेश सरकार तथा नेपाल सरकारको आफ्नै श्रोत र साधनको साथै विभिन्न दातृ संस्थाहरूबाट प्राप्त अनुदान तथा सहयोगको समुचित परिचालन गरी जिल्लाका सरोकारवाला निकायहरूसँग समन्वय राखी स्थानीय भू-पर्यावरणीय विशिष्टता, संभाव्यता, उत्पादनको माग र तुलनात्मक लाभको आधारमा कृषि बालीहरूको दिगो रूपमा विकास विस्तार गर्नको लागि घोषित कृषि विकासको नीति र उद्देश्य अनुसार कृषिमा विविधिकरण र व्यवसायीकरण, सन्तुलित वातावरण र गरीबी

न्यूनिकरणको नारालाई आत्मसात गर्दै कृषकहरू माझ कृषि प्रसार कार्यक्रम सञ्चालन गरी सेवा पुऱ्याउँदै आएको छ ।

यस जिल्लामा तत्कालिन कृषि विकास कार्यालयको स्थापना पश्चात कृषकहरूले कृषि विकासको उपादेयता र महत्वको बारेमा ज्ञान हासिल गर्दै गएका छन् । जसको फलस्वरूप कृषि क्षेत्रमा क्रमिक रूपमा विकास हुदै गईरहेको पाइन्छ । यस कार्यालयले कृषि उत्पादनमा परिमाणात्मक तथा गुणात्मक वृद्धि ल्याउन तथा कृषक समुदायको उत्थानका लागि मागमा आधारित उद्देश्यमूलक कार्यक्रमहरू, साधन श्रोतको व्यवस्था, बालीनालीको उन्नत उत्पादन सम्बन्धी प्रशिक्षण, तालिम, गोष्ठी आदि कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरे पश्चात कृषि क्षेत्रको उत्पादन र उत्पादकत्वमा क्रमशः वृद्धि भई कृषकको जीवनस्तरमा सुधार हुनुका साथै उनीहरूको परम्परागत मनोभावनामा परिवर्तन आउन थालेको छ ।

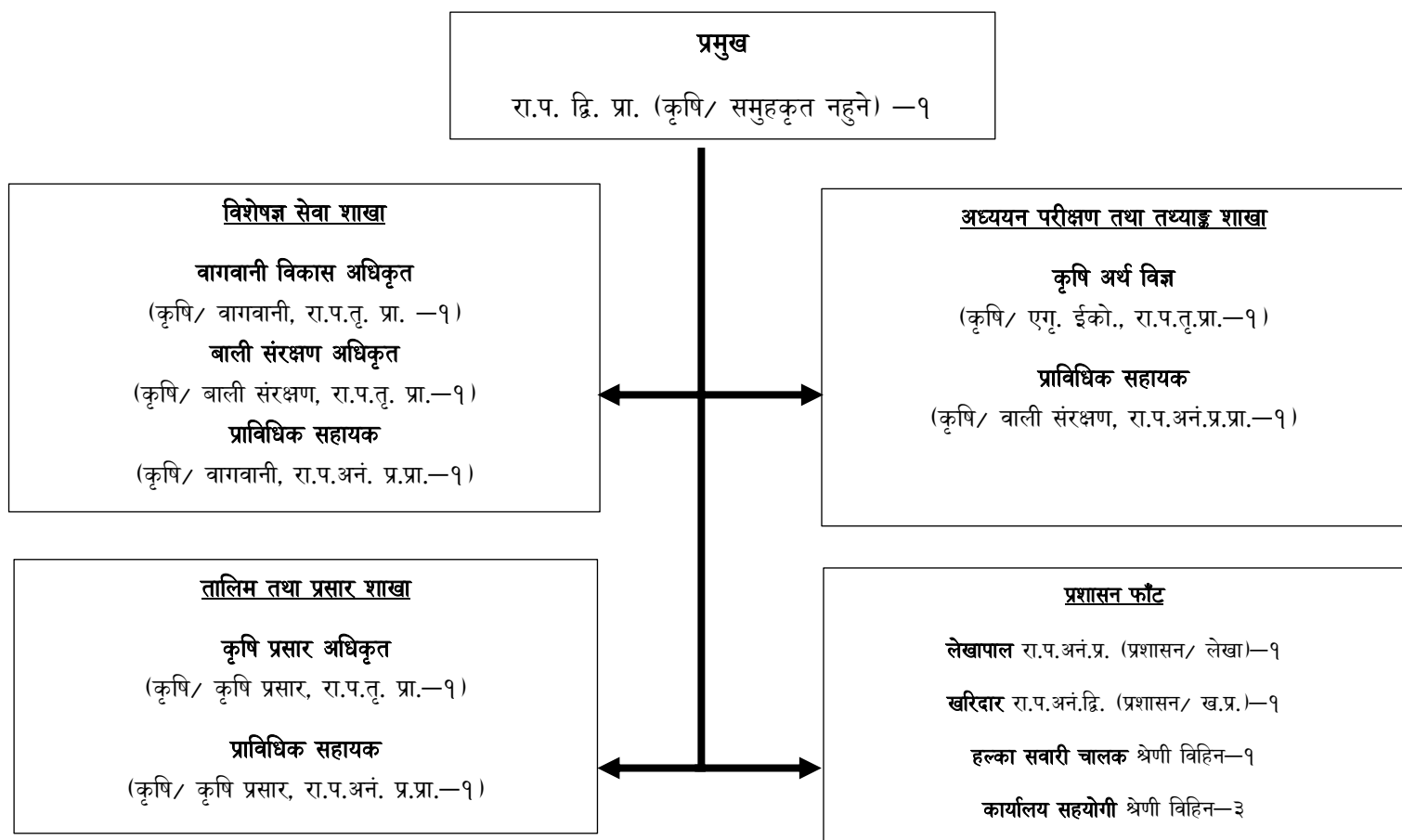
२.२ कार्यान्वयन पद्धति

जिल्लास्तरमा कृषि कार्यक्रम सञ्चालन गर्न कृषि ज्ञान केन्द्रले स्थलविन्दुको भुमिका निर्वाह गर्नु पर्ने भएकोले कृषकलाई कृषि सम्बन्धी सर्वपक्षिय प्राविधिक सहयोग पुऱ्याउने यस कार्यालयको सांगठनिक संरचना त्यसै किसिमको व्यवस्था गरीएको छ । हाल कृषि ज्ञान केन्द्रले सिन्धुलीमा विशेषज्ञ सेवा शाखा, अध्ययन परीक्षण तथा तथ्याङ्क शाखा, तालिम तथा प्रसार शाखा र प्रशासन फाँट गरी ४ वटा शाखाहरू रहेका छन् तथा विशेषज्ञ सेवा शाखा अन्तर्गत कृषि बागवानी र बाली संरक्षण समुहहरू रहेका छन् भने अध्ययन परीक्षण तथा तथ्याङ्क शाखा अन्तर्गत एगु. ईको. र तालिम तथा प्रसार शाखामा कृषि प्रसार समुह छन् ।

यस कार्यालयका कार्यक्रमहरू कार्यान्वयन गर्दा स्थानिय तहका कृषि प्राविधिकहरूको सहयोग एवं समन्वयमा गर्ने गरिएको छ ।

२.३ कृषि ज्ञान केन्द्र सिन्धुलीको सांगठनिक स्वरूप

प्रदेश सरकार
बागमती प्रदेश
भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय
कृषि विकास निर्देशनालय
कृषि ज्ञान केन्द्र सिन्धुलीको संगठन संरचना
(कार्यक्षेत्र सिन्धुली जिल्ला)

२.४ कृषि ज्ञान केन्द्र सिन्धुलीमा आ.व.२०७७।७८ मा कार्यरत स्थायी कर्मचारीहरुको नामावली

सि.नं.	पद	सेवा/तह/श्रेणी	हाल कार्यरत कर्मचारीको नाम थर	स्थायी ठेगाना	शैक्षिक योग्यता	मोबाईल नं.
१	प्रमुख	कृषि/रा.प.द्वि.प्रा.	श्री भरत प्रसाद बिडारी	हेटौंडा—०९, मकवानपुर	M.Sc.Ag,MP A,MA	९८५४०४२२६६
२	कृषि अर्थ विज्ञ	कृषि/रा.प. तृतीय	श्री			
३	वाली संरक्षण अधिकृत	कृषि/रा.प. तृतीय	श्री			
४	वागवानी विकास अधिकृत	कृषि/रा.प. तृतीय	श्री श्रीकृष्ण अधिकारी	भरतपुर महानगरपालिका—०९, चितवन	M.Sc.Ag.	९८५४०४२१६६
५	कृषि प्रसार अधिकृत	कृषि/रा.प. तृतीय	श्री			
६	प्राविधिक सहायक	कृषि/रा.प.अनं. प्रथम.प्रा.	श्री शिवदयाल यादव	राजविराज नगरपालिका—०७, सप्तरी	JTA	९८४५२२४४४३
७	प्राविधिक सहायक	कृषि/रा.प.अनं. प्रथम.प्रा.	श्री			
८	प्राविधिक सहायक	कृषि/रा.प.अनं. प्रथम.प्रा.	श्री			
९	लेखापाल	प्रशासन/रा.प.अनं. प्रथम प्र.	श्री जिवन कुमार भण्डारी	तीनपाटन गाँउपालिका—०९, सिन्धुली	स्नातक	९८४४०६३५४५
१०	खरिदार	प्रशासन/रा.प.अनं. द्वितीय प्र.	श्री प्रभु नाथ प्याकुरेल	दुधौली नगरपालिका—०८, सिन्धुली	स्नातक	९८५४०४१३४६

११	का.स.	प्रशासन/बिहन	श्री केदार बहादुर महत	कमलामाई नगरपालिका— ०७, सिन्धुली	साधारण	९६५८८९५२९
१२	का.स.	प्रशासन/बिहन	श्री तुल बिक्रम थापा	सुनकोशी गाँउपालिका— ०६, सिन्धुली	साधारण	९८४४०८५४६२
१३	का.स.	प्रशासन/बिहन	श्री राजु कार्की	कमलामाई नगरपालिका— ०६, सिन्धुली	साधारण	९८४४०४१९५५
१४	हलुका सवारी चालक	प्रशासन/बिहन	श्री सुरेश देबकोटा	कमलामाई नगरपालिका— ०५, सिन्धुली	साधारण	९८२५८५९५७२

खण्ड ३

आ.व. २०७६/७७ मा यस केन्द्रमार्फत भएका विभिन्न कार्यक्रम तथा प्रगती

३.१ आ.व. २०७६/७७ मा भएका प्रशासनिक तथा कार्यक्रम खर्च विवरणः

प्रदेश सरकार तर्फबाटः

सि.न.	बजेट खर्च शिर्षक नम्बर	खर्च शिर्षक	बजेट (रु. हजार)	खर्च
१	२११११	पारिश्रमीक कर्मचारी	७४९३	४४२४
३	२११२१	पोषाक	१४०	८०
५	२११३२	महंगी भत्ता	३३६	१९६
७	२११३९	अन्य भत्ता	३००	२५१.६५
९	२१२१३	स्थायी कर्मचारीको योगदानमा आधारित बीमा कोष	६७	३९.२
१०	२२१११	पानी तथा विजुली	२४०	२१४
११	२२११२	संचार महसूल	२०४	७९.६८
१३	२२२१२	ईन्धन (कार्यालय प्रयोजन)	७१५	४०३.८
१४	२२२१३	सवारी साधन मर्मत खर्च	५००	४५६.९८
१५	२२२१४	विमा तथा नविकरण खर्च	३००	८४.७
१६	२२२२१	मेशीनरी औजार मर्मत सम्भार तथा सञ्चालन खर्च	१५०	१५०
१७	२२२३१	निर्मित सावर्जनिक सम्पतिको मर्मत सम्भार खर्च	३००	२८३.३९६
१८	२२२९१	अन्य सम्पतिको संचालन तथा सम्भार खर्च	१५०	८२.८
१९	२२३११	मसलन्द तथा कार्यालय सामग्री	५४८	५४७.८
२२	२२३१४	ईन्धन -अन्य प्रयोजन	१००	९९.३
२६	२२४१३	करार सेवा शुल्क	८४३	५०९.२५
२७	२२४१९	अन्य सेवा शुल्क	२०	१०
२९	२२५१२	सीप विकास तथा जनचेतना तालिम तथा गोष्ठी सम्बन्धी खर्च	५५०	३८३.०९
३१	२२५२२	कार्यक्रम खर्च	३४३३३	१५६९०.७८
३३	२२६११	अनुगमन मुल्याङ्कन खर्च	५९४	५९४
३४	२२६१२	भ्रमण खर्च	२४०	१४२.४५
३७	२२७११	विविध खर्च	२००	१७१.३७
४०	२६४२३	अन्य संस्थालाई सःशर्त पुँजिगत अनुदान	२१९००	१६११४.८
		चालु खर्चको जम्मा	७०२२३	४१००९.०४६
४५	३१११२	गैर आवासीय भवन निर्माण/खरिद	११००	१०६५
४७	३११२१	सवारी साधन	५००	४६०

४८	३११२२	मेसीनरी तथा औजार	२००	२००
४९	३११२३	फर्निचर तथा फिक्चर्स	५००	५००
५३	३११५१	सडक तथा पूल निर्माण	१६१७०	१३३८१.६३३
		पूँजिगत खर्चको जम्मा	१८४७०	१५६०६.६३३
		कुल खर्च जम्मा	८८६९३	५६६१५.६७९

प्रदेश सरकारबाट प्राप्त कार्यक्रमको प्रगती सारांशः

खर्चको किसिम	वार्षिक विनियोजन		वार्षिक खर्च		खर्चको प्रतिशत	भारित प्रगति प्रतिशत
	भार	बजेट	भार	बजेट		
पूँजिगत	२०.८२	१८४७०	२०.८२	१५६०७	८४.५	१००
चालु	७९.१८	७०२२३	५९.२२	४१०१०	५८.४	७४.८
जम्मा	१००	८८६९३	८०.०५	५६६१७	६४	८०.०५

भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय - संघीय सशर्त अनुदान ३१२००१२०३/४ को आ.ब.०७६/०७७ को एथार्थ खर्च विवरण

क्र.सं.	खर्च शिर्षक	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	बजेट	खर्च
अ		चालु खर्च कार्यक्रम		
१	२२३११	मसलन्द तथा कार्यालय सामाग्री खर्च	१४०	१३८
२	२२५२२	कार्यक्रम खर्च	१९७६०	७१९
३	२२६११	अनुगमन तथा मुल्याङ्कन खर्च	५५०	५४९
४	२२७११	विविध खर्च	१५०	९८
५	२६४१३	अन्य संस्थालाई अनुदान सःशर्त	४१०४२	४१७३
		चालु खर्च जम्मा	६१६४२	५६७६

संघिय सरकारबाट प्राप्त कार्यक्रमको प्रगती सारांशः

खर्चको किसिम	वार्षिक बिनियोजन	वार्षिक खर्च	खर्चको प्रतिशत	भारित प्रगति प्रतिशत
	बजेट	बजेट		
चालु				
PMAMP	४१५.९२	४६.७०	११.२३	१६
प्राङ्गारिक मिसन	२००५०	१००७	५.०२	११

३.२ आ.व. २०७६/७७ को तृतीय चौमासिक प्रगति स्थिति र प्रगति नपुगका कारणहरुः

क्र सं	बजेट उप शिर्षक नं.	आयोजना/कार्यक्रमको नाम	प्रगति स्थिति (%)		प्रगति नपुगका जायज कारणहरु
			भारित	बित्तीय	
१	३१२००१२०	कृषक स्तरिय प्राङ्गारिक खेती तालिम (३ दिने) (कार्यविधि अनुरूपका क्रियाकलापहरुलाई विस्तृतिकरण गरि प्राङ्गारिक मिशन) (कृषि विकास कार्यक्रम)	०	०	कोभिड १९ का कारण सञ्चालन नभएको
२	३१२००१२०	प्राङ्गारिक खेती सम्बन्धी जिल्लास्तरीय तथ्याङ्क संकलन तथा प्रतिवेदन तयारी (कार्यविधि अनुरूपका क्रियाकलापहरुलाई विस्तृतिकरण गरि प्राङ्गारिक मिशन) (कृषि विकास कार्यक्रम)	०	०	कोभिड १९ का कारण सञ्चालन नभएको
३	३१२००१२०	प्राङ्गारिक उत्पादन सम्बन्धी प्रकाशन (कार्यविधि अनुरूपका क्रियाकलापहरुलाई विस्तृतिकरण गरि प्राङ्गारिक मिशन) (कृषि विकास कार्यक्रम)	०	०	कोभिड १९ का कारण सञ्चालन नभएको
४	३१२००१२०	प्राङ्गारिक खेती सम्बन्धी संचार माध्यमबाट प्रचार-प्रसार (कार्यविधि अनुरूपका क्रियाकलापहरुलाई विस्तृतिकरण गरि प्राङ्गारिक मिशन) (कृषि विकास कार्यक्रम)	०	०	कोभिड १९ का कारण सञ्चालन नभएको
५	३१२००१२०	कृषक तथा प्राविधिक अध्ययन अवलोकन भ्रमण (कार्यविधि अनुरूपका क्रियाकलापहरुलाई विस्तृतिकरण गरि प्राङ्गारिक मिशन) (कृषि विकास कार्यक्रम)	०	०	कोभिड १९ का कारण सञ्चालन नभएको

६	३१२००१२०	प्राङ्गारिक उत्पादनमा राख्ने लोगो छुपाई (कार्याविधि अनुरूपका क्रियाकलापहरूलाई विस्तृतिकरण गरि प्राङ्गारिक मिशन) (कृषि विकास कार्यक्रम)	०	०	प्रस्ताव नआएको
७	३१२००१२०	प्राङ्गारिक उत्पादनका लागि प्लाष्टिक घर निर्माण/ विस्तारमा (जि.आई पाईपमा Naturally ventilated/Polyhouse/Net house वा अन्य आधुनिक प्रविधिको प्लाष्टिक हाउस) अनुदान ((कार्याविधि अनुरूपका क्रियाकलापहरूलाई विस्तृतिकरण गरि प्राङ्गारिक मिशन) (कृषि विकास कार्यक्रम)	२.१२	३.३	सम्झौता भएर पनि कोभिड १९ का कारण सञ्चालन नभएको
८	३१२००१२०	प्राङ्गारिक खेती परीक्षण कार्यक्रम (Pilot Program) (कार्याविधि अनुरूपका क्रियाकलापहरूलाई विस्तृतिकरण गरि प्राङ्गारिक मिशन) (कृषि विकास कार्यक्रम)	०	०	प्रस्ताव नआएको
९	३१२००१२०	समुह वा सहकारीका लागि खुल्ला जमिनमा "प्राङ्गारिक उत्पादन" अनुदान (कार्याविधि अनुरूपका क्रियाकलापहरूलाई विस्तृतिकरण गरि प्राङ्गारिक मिशन) (कृषि विकास कार्यक्रम)	०	०	सम्झौता भएर पनि कोभिड १९ का कारण सञ्चालन नभएको
१०	३१२००१२०	एकल फर्मका लागि खुल्ला जमिनमा "प्राङ्गारिक उत्पादन" (कार्याविधि अनुरूपका क्रियाकलापहरूलाई विस्तृतिकरण गरि प्राङ्गारिक मिशन) (कृषि विकास कार्यक्रम)	०	१.७	सम्झौता भएर पनि कोभिड १९ का कारण सञ्चालन नभएको
११	३१२००१२०	रैथाने बालीको परिकार एवं अन्न वा पिठोको बजारिकरणका लागि प्याकिङ् तथा लेवलिङ सामग्रीमा अनुदान (कार्याविधि अनुरूपका क्रियाकलापहरूलाई विस्तृतिकरण गरि प्राङ्गारिक मिशन) (कृषि विकास कार्यक्रम)	०	०	कार्यक्रम प्रस्ताव पेश भएको तर सम्झौता नभएको
१२	३१२००१२०	प्राङ्गारिक कृषि उपजका लागि प्रतिफलमा आधारित प्रोत्साहान अनुदान कार्यक्रम (कार्याविधि अनुरूपका क्रियाकलापहरूलाई विस्तृतिकरण गरि प्राङ्गारिक मिशन) (कृषि विकास कार्यक्रम)	०	०	कोभिड १९ का कारण सञ्चालन नभएको
१३	३१२००१२०	आ.व. २०७६/७७ मा नयाँ पकेटहरू सञ्चालनका लागि सशर्त अनुदान (संघ शसर्त अनुदान) (अन्य)	४.५८	१०.२८	कार्यक्रम प्रस्ताव पेश भएको तर सम्झौता एवं सञ्चालन नभएको

१४	३१२००१२०	आ.व. २०७६/७७ मा नयाँ ब्लकहरू सञ्चालनका लागि सशर्त अनुदान (संघ शसर्त अनुदान) (अन्य)	०	०	कार्यक्रम प्रस्ताव पेश भएको तर सम्झौता एवं सञ्चालन नभएको
१५	३१२००१२०	आ.व. २०७५/७६ सम्म सञ्चालन भएका पुराना पकेटहरूका लागि सशर्त अनुदान (संघ शसर्त अनुदान) (अन्य)	१.२५	७.३२	कार्यक्रम प्रस्ताव पेश भएको तर सम्झौता एवं सञ्चालन नभएको
१६	३१२००१२०	आ.व. २०७५/७६ सम्म सञ्चालन भएका पुराना ब्लकहरूका लागि सशर्त अनुदान (संघ शसर्त अनुदान) (अन्य)	४.३	२५	कार्यक्रम प्रस्ताव पेश भएको तर सम्झौता एवं सञ्चालन नभएको
१७	३१२०१०२३	पाक्षिक थोक-खुद्रा मूल्य संकलन	०	०	स्पष्ट कार्यविधि नहुँदा कार्य सम्पन्न हुदाँ हुदैँ पनि खर्च लेख्न नसकिएको
१८	३१२०१०२३	राष्ट्रिय धान दिवस मनाउने	०	०	कोभिड १९ का कारण सञ्चालन नभएको
१९	३१२०१०२३	सिताके च्याउ प्रवर्धन कार्यक्रम	०	०	माग नआएको
२०	३१२०१०२३	जिल्लाको बीउ वासलात तयारी	०	०	तथ्याङ्क संकलनमा सम्बन्धित सुचना संकलन अष्टयारो परेको
२१	३१२०१०२३	बीजवृद्धि कार्यक्रम (मकै ६ हे. र गहुँ ६ हे.)	०	०	माग नआएको
२२	३१२०१०२३	प्लाष्टिक पोखरी तथा साना सिंचाई निर्माण अनुदान	१.३५	२७	
२३	३१२०१०२३	सखरखण्ड तथा भुँईँ स्याउ प्रवर्धन कार्यक्रम (कृषि विकास कार्यक्रम)	०	०	कार्यविधि प्राप्त नभएकाले
२४	३१२०१०२३	स्थानिय तह, सहकारी तथा निजी क्षेत्रको सहकार्यमा अभियान मुलक फलफूल विरुवा वृक्षरोपण कार्यक्रम (सुन्तला/जुनार/कागती/ किवि लगायत) (कृषि विकास कार्यक्रम)	०	०	कोभिड १९ का कारण सञ्चालन नभएको

२५	३१२०१०२३	खाद्य सुरक्षा अनुगमन प्रणाली स्थापना र सञ्चालन (खाद्य तथा पोषण कार्यक्रम)	०	०	कोभिड १९ का कारण सञ्चालन नभएको
२६	३१२०१०२३	मिडिया ट्रान्जिङ्ग कार्यक्रम	०.३४	४७	कोभिड १९ का कारण सञ्चालन नभएको
२७	३१२०१०२३	जिल्लास्तर कृषि मेला महोत्सवलाई सहयोग	०	०	सम्झौता गर्न नआएको
२८	३१२०१०२३	मुख्यमन्त्री उत्कृष्ट कृषक पुरस्कार	०	०	कार्यविधि प्राप्त नभएकाले

३.३ अनुदानग्राहीहरूको विवरण, आ.व. २०७६/७७

सि.नं.	अनुदानग्राही व्यक्ति/फर्म/समूह/सहकारी/संस्थाको नाम	ठेगाना	अनुदान कार्यक्रम	अनुदान रकम रु. हजार	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नं.	कैफियत
१	हिमकुण्ड जुनार कृषि फर्म	गोलोन्जोर- ०५	मोडेल फर्म विकास तथा विस्तार (५०% अनुदान)	२२८	एक विक्रम थापा	९८४४०८५५९०	जुनार
२	सिन्धुलीगढि वंगुर फर्म	गोलोन्जोर- ०४	मोडेल फर्म विकास तथा विस्तार (५०% अनुदान)	६०८	रेशम कुमार ठाडा मगर	९८०४८७३४२६	एभोकाडो
३	नवदुर्गा कृषि व्यवसाय फर्म	सुनकोशी-०३	मोडेल फर्म विकास तथा विस्तार (५०% अनुदान)	५६९	मधुसुधन राना	९८६५५९९३३३	कागती
४	नमुना कृषि सहकारी संस्था लि.	दुधौली ०२	सामुहिक खेती प्रवर्धन कार्यक्रम संचालन	५८८०	रुद्रद्विप उपाध्याय	९८४१५८१३५९	
५	नमुना कृषि सहकारी संस्था लि.	दुधौली ०२	सामुहिक खेती प्रवर्धनका लागि अनुदान	१४१९६	रुद्रद्विप उपाध्याय	९८४१५८१३५९	
६	नमुना ज्योती फलफूल तथा तरकारी उत्पादन फार्म	गोलन्जोर-४	प्लाष्टिक पोखरी तथा साना सिँचाई निर्माण अनुदान	२८	चन्द्राकुमारि ठकुरी	९८४४२१५१२९	
७	दिपक फलफूल नर्सरी कृषि फार्म	गोलन्जोर-५	प्लाष्टिक पोखरी तथा साना सिँचाई निर्माण अनुदान	२८	दिपक कुमार थापा	९८४४०४२३९२	
८	राजकुमार फलफूल नर्सरी फार्म	गोलन्जोर-५	प्लाष्टिक पोखरी तथा साना सिँचाई निर्माण अनुदान	२८	राजकुमार थापा	९८४४०४३५४२	
९	भुमेश्वर एकिकृत उन्नत कृषि फार्म	गोलन्जो-५	प्लाष्टिक पोखरी तथा साना सिँचाई निर्माण अनुदान	२८	कृष्ण कुमार थापा	९८५४०४२५५६	

१०	दिर्घराज अधिकारी	फिक्कल-५	प्लाष्टिक पोखरी तथा साना सिँचाई निर्माण अनुदान	२८	दिर्घराज अधिकारी	९८२३०१६४४८	
११	हिमाल डिही बाखा फर्म	गोलन्जोर-२	प्लाष्टिक पोखरी तथा साना सिँचाई निर्माण अनुदान	२८	पवित्रा कुमारी हमाल	९८४४२५२०२४	
१२	गैरीबारी तरकारी फलफूल तथा नर्सरी	गोलन्जोर-२	प्लाष्टिक पोखरी तथा साना सिँचाई निर्माण अनुदान	२८	यादव थापा	९८४४२५४०२६	
१३	फिक्कल कृषि तथा नर्सरी उद्योग	फिक्कल-१	प्लाष्टिक पोखरी तथा साना सिँचाई निर्माण अनुदान	५५	दिपक काफ्ले	९७४४०७७६०१	
१४	हमाल डिही उषा कृषि तथा पशुपालन फार्म	गोलन्जोर-२	प्लाष्टिक पोखरी तथा साना सिँचाई निर्माण अनुदान	२८	यम बहादुर ठकुरी	९८६५८८९५१५	
१५	तामाङ बाखा फर्म	दुधौलि -१३	प्लाष्टिक पोखरी तथा साना सिँचाई निर्माण अनुदान	५५	रामशाली योजन	९८०७६९७०२२	
१६	कुशल तरकारी खेती	कमलामाई -३	प्लाष्टिक पोखरी तथा साना सिँचाई निर्माण अनुदान	५५	केशव नेपाली	९८१७६६००५९	
१७	प्रोडक्टिभ ग्रीनरी नर्सरी	कमलामाई -१	प्लाष्टिक पोखरी तथा साना सिँचाई निर्माण अनुदान	८३	विष्णु प्रसाद आचार्य	"९८५११४९४४१"	
१८	रानिचुरी पशुपंछि तथा तरकारी नर्सरी फर्म	क.न.पा.१२	प्लाष्टिक पोखरी तथा साना सिँचाई निर्माण अनुदान	२८	धन कुमारी श्रेष्ठ	९८१९६६८६९१"	
१९	उमारा पशुपछी माछा पालन तथा कृषि	गोलन्जोर - ५	प्लाष्टिक पोखरी तथा साना सिँचाई निर्माण अनुदान	२८	डिल कुमारी थापा मगर	९८५४०४४६५२	
२०	चौलागाई तरकारी तथा च्याउ फर्म	क.न.पा.३	प्लाष्टिक पोखरी तथा साना सिँचाई निर्माण अनुदान	२८	मन्दिरा चौलागाई	९८१५८१६३९२	

२१	हमाल डिहि उषा कृषि तथा पशुपंछि फर्म	गोलन्जोर-२	प्राङ्गारिक उत्पादनका लागि प्लाष्टिक घर निर्माण/विस्तार	१८८	यम बहादुर ठकुरि	९८००८०१४१५
२२	फिक्कल कृषि उधोग	फिक्कल -१	प्राङ्गारिक उत्पादनका लागि प्लाष्टिक घर निर्माण/विस्तार	१७६	बेल बहादुर बुढा क्षेत्रि	९८६५८८९५१५
२३	चौलागाई तरकारी तथा च्याउ फर्म	क.न.पा. ३	एकल फर्मको लागि खुल्ला जमिनमा प्राङ्गारिक उत्पादन	११	मन्दिरा चौलागाई	९७४४०७०७८२
२४	जुनार पकेट क्षेत्र संचालन समिति	सुनकोशी-०४	आ.व. २०७६/०७७मा नयाँ पकेट सञ्चालनका लागि सशर्त अनुदान	५२२	ज्ञानध्वज लामा	९८००८०१४१५
२५	सिर्जना कृषि सहकारी सं लीं	दुधौली ०९	आ.व. २०७६/०७७मा नयाँ पकेट सञ्चालनका लागि सशर्त अनुदान	१२०८	पुर्ण बहादुर खत्री	९८६४५३०३७७
२६	फिक्कल जडिबुटि कृषि सहकारी सं .लि.	फिक्कल -१	आ.व. २०७५/०७६ सम्म पुराना पकेट सञ्चालनका लागि सशर्त अनुदान	४५०	महेन्द्र बहादुर सुनुवार	९८४४४२२४९८
२७	त्रिदेवी कृषि सहकारी संस्था लि	गोलोन्जोर ०६	आ.व. २०७५/०७६ सम्म पुराना ब्लक सञ्चालनका लागि सशर्त अनुदान	१९४२	रोशन श्रेष्ठ	९८४४०८६१११
२८	नेत्रकाली कृषि सहकारि संस्था लि	ध्याडलेक-४	बजारीकरण प्रवर्द्धनका लागि कृषि पकेट क्षेत्र लक्षित साना कृषि सडक निर्माण तथा मर्मत	१५३७	बुद्धिमान स्याडतान	९८५१०३८२२७
२९	कर्था थोत्री मनवा जोडने कृषि सडक	दुधौली-१०	बजारीकरण प्रवर्द्धनका लागि कृषि पकेट क्षेत्र लक्षित साना कृषि सडक निर्माण तथा मर्मत	२२५९	कृष्ण बहादुर खत्री	९८६२११७३९०

३०	नव जागृति कृषि सहकारी संस्था लि	सुनकोशी -५	बजारीकरण प्रवर्द्धनका लागि कृषि पकेट क्षेत्र लक्षित साना कृषि सडक निर्माण तथा मर्मत	१८५४	सरद प्याकुरेल	९८११७२८८८६
३१	कालीखोला बाबाधाम रिठेडाडौं सिसावोट कृषि सडक उ. समिति	तिनपाटन-५	बजारीकरण प्रवर्द्धनका लागि कृषि पकेट क्षेत्र लक्षित साना कृषि सडक निर्माण तथा मर्मत	२१०५	मिन बहादुर लायो मगर	९८४०७४७७९९
३२	सुनाखरी कृषि सहकारी संस्था लि.	हरिहरपुरगढी-८	बजारीकरण प्रवर्द्धनका लागि कृषि पकेट क्षेत्र लक्षित साना कृषि सडक निर्माण तथा मर्मत	१३०७	नरेन्द्र कुमार मैनाली	९८४४३६२९८०
३३	रानिचुरी ब्राखा स्रोत विकास समिति	कमलामाई -११	बजारीकरण प्रवर्द्धनका लागि कृषि पकेट क्षेत्र लक्षित साना कृषि सडक निर्माण तथा मर्मत	२२३८	रत्न वाहादुर थापा	९८६५१५७०७९
३४	सामुदायिक मेलमिलाप कृषि सहकारी संस्था लि.	गोलन्जोर -५	बजारीकरण प्रवर्द्धनका लागि कृषि पकेट क्षेत्र लक्षित साना कृषि सडक निर्माण तथा मर्मत	१८२१	लक्षिम कुमारी हायु	९८१५८८३७०८
३५	फिक्कल कृषि तथा नर्सरी उद्योग	फिक्कल-१	समुह/सहकारी/निजीक्षेत्रसंगको सहकार्यमा आलु क्वि रष्टिक हाउस निर्माणमा ५०% अनुदान	५७६	दिपक काफ्ले	९८४४४०३८०६
३६	कमलामाई फलफूल प्रशोधन केन्द्र	फिक्कल-१	समुह/सहकारी/निजीक्षेत्रसंगको सहकार्यमा आलु क्वि रष्टिक हाउस निर्माणमा ५०% अनुदान	९६०	कुमार बहादुर कार्की	९८०७७७४७३०

३७	चाल्नेखोला व्यवसायिक कृषि फर्म	फिक्कल -५	समुह/सहकारी/निजीक्षेत्रसंगको साझेदारीमा नमुना कृषि फर्म स्थापनाको लागि सहयोग	४३	कञ्चन पहाडी	९७४४०७७६०९
३८	फिक्कल जडिबुटी कृषि सहकारी सं	फिक्कल -१	किवि बैंगैचामा थाँक्रो व्यवस्थापनका लागि पोलमा अनुदान	२४०	महेन्द्र बहादुर सुनुवार	९८४४२५११२१
३९	कमलामाइ फलफुल प्रशोधन केन्द्र	फिक्कल -१	किवि बैंगैचामा थाँक्रो व्यवस्थापनका लागि पोलमा अनुदान	६७५	कुमार बहादुर कार्की	९८४४०८६१११
४०	फिक्कल कृषि तथा नर्सरि उधोग	फिक्कल -१	किवि बैंगैचामा थाँक्रो व्यवस्थापनका लागि पोलमा अनुदान	६७५	दिपक काफ्ले	९७४४०७७६०९
४१	एग्रो कल्चरल फर्म	गोलोन्जोर ७	समुह/सहकारी/निजीक्षेत्रसंगको सहकार्यमा कृषि पर्यटन प्रवर्द्धन कार्यक्रम	३६४४	निर्मला कोईराला	९८०७७७४७३०

३.४ सारांशमा आ.व.०७५/०७६ मा सञ्चालित कार्यक्रमहरूको मुख्य उपलब्धीहरू

लाभान्वित कृषक परिवार संख्या:

	लाभान्वित कृषक परिवार संख्या										कैफियत
	लैङ्गिक			सामाजिक				आर्थिक			
	महिला	पुरुष	जम्मा	दलित	जनजाति	अन्य	जम्मा	विपन्न	अन्य	जम्मा	
संघिय कार्यक्रम	२३०	२५६	४८६	८०	२१०	१९६	४८६	८०	४०६	४८६	
प्रादेशिक कार्यक्रम	११२१	९८०	२१०१	४०५	८२०	८७६	२१०१	२३०	१८७१	२१०१	
जम्मा	१३५१	१२३६	२५८७	४८५	१०३०	१०७२	२५८७	३१०	२२७७	२५८७	

चालु आ.व. २०७६/७७ मा लक्षित मुख्य मुख्य कार्यक्रमहरू

सि.न.	सन्चालित प्रमुख कार्यक्रम				हाँसिल मुख्य उपलब्धी
	कार्यक्रम	इकाइ	परिमाण	बजेट खर्च रु. हजार	
१	बजारीकरण प्रवर्द्धनका लागि कृषि पकेट क्षेत्र लक्षित साना कृषि सडक निर्माण तथा मर्मत	संख्या	७	१३३८२	१०.८ km नयाँ सडक निर्माण एवं पुराना सडकको स्तरोन्नती
२	प्लाष्टिक पोखरी तथा साना सिँचाई निर्माण अनुदान	संख्या	२०	५५२	२० वटा नयाँ प्लाष्टिक पोखरी निर्माण कार्य सम्पन्न

३	मोडेल फर्म विकास तथा विस्तार (५०% अनुदान)	संख्या	३	१४०५	जुनार, कागती तथा एभोकाडोको नमुना फर्म स्थापना तथा आधार तयार
४	सामुहिक खेती प्रवर्धन कार्यक्रम संचालन	संख्या	१	२००७५	सामुहिक खेती प्रवर्धनका लागि आवश्यक कृषि यन्त्र उपकरण वितरण तथा भौतिक संरचना निर्माण (कुलो, खलियान, भण्डार घर, कृषि सडक मर्मत)
५	प्राङ्गारिक उत्पादनका लागि प्लाष्टिक घर निर्माण/विस्तार	संख्या	२	३६४	१९४६ वर्ग मि. मा प्लाष्टिक घर निर्माण भई व्यवसायिक तरकारी खेतीको सुरुवात
६	आ.व. २०७६/०७७मा नयाँ पकेट सञ्चालनका लागि सशर्त अनुदान	संख्या	२	१७३०	
७	आ.व. २०७५/०७६ सम्म पुराना पकेट सञ्चालनका लागि सशर्त अनुदान	संख्या	१	४५०	
८	आ.व. २०७५/०७६ सम्म पुराना ब्लक सञ्चालनका लागि सशर्त अनुदान	संख्या	१	१९४२	
९	समुह/सहकारी/निजीक्षेत्रसंगको सहकार्यमा आलु किवि रष्टिक हाउस निर्माणमा ५०% अनुदान	संख्या	२	१५३६	१० र २० टन क्षमताभएका २ वटा रष्टिक हाउस निर्माण कार्य सम्पन्न
१०	किवि बँगैचामा थाँक्रो व्यवस्थापनका लागि पोलमा अनुदान	संख्या	१९००	१५९०	१९०० वटा किवि थाँक्रा निर्माण
११	समुह/सहकारी/निजीक्षेत्रसंगको सहकार्यमा कृषि पर्यटन प्रवर्धन कार्यक्रम	संख्या	१	४९७५	

बेरुजु तथ्याङ्क तथा राजस्व संकलन

विवरण	नियमित गर्नु पर्ने	असुल उपर गर्नु पर्ने	पेशकी बेरुजु	जम्मा बेरुजु रु.
कृषि सडक	५१८७६०२	६९१५		५१९४५१७
		११७६००		११७६००
PMAMP		१०८७९५		१०८७९५
जम्मा	५१८७६०२	२३३३१०		५४२०९१२

क्र.सं	राजस्व विवरण	वार्षिक (रु. हजारमा)
१	विभिन्न श्रोत	१५२१

कार्यक्रम सम्पन्न गर्ने संस्थाहरु:

क्र.स.	नगर/गाँउपालिका	कार्यक्रमको नाम	ठेगाना	संस्थाको नाम	अध्यक्ष/प्रोपाईटर	बिनियोजित बजेट	कैफियत
१	फिक्कल गाँउपालिका	क्रिडि बँगैचामा थाक्रा व्यवस्थापन कार्यक्रम	महादेवडाँडा, फिक्कल १	फिक्कल कृषि तथा नर्सरी उद्योग	दिपक काफ्ले	८०००००	९७४४०७७६०१
२			फिक्कल १	कमलामाई फलफूल प्रशोधन केन्द्र	कुमार बहादुर कार्की	८०००००	९८०७७७४७३०
३			माझखर्क, फिक्कल १	फिक्कल जडिबुटी कृषि सहकारी संस्था लि	महेन्द्र बहादुर सुनुवार	३०००००	९८४४०८६१११
४			महादेवडाँडा, फिक्कल १	फिक्कल कृषि तथा नर्सरी उद्योग	दिपक काफ्ले	६०००००	९७४४०७७६०१
५			फिक्कल १	कमलामाई फलफूल प्रशोधन केन्द्र	कुमार बहादुर कार्की	१००००००	९८०७७७४७३०

६		फिक्कल १	फिक्कल कृषि तथा नर्सरी उद्योग	दिपक काफले	६००००	९७४४०७७६०१	
७		प्लाष्टिक पोखरी निर्माण कार्यक्रम	फिक्कल गा.पा. ५	दिर्घराज अधिकारी	३००००	९८२३०१६४४८	
८		पकेट/ब्लक कार्यक्रम (किवि पकेट पुरानो)	फिक्कल गा.पा. १	फिक्कल जडबुटी कृषि सहकारी संस्था लि.	दिपक काफले	७६८५००	९७४४०७७६०१
९		प्राङ्गारीक खेती (प्लाष्टिक घर निर्माण)	फिक्कल गा.पा. १	फिक्कल कृषि उद्योग	बेल बहादुर बुढाक्षेत्री	६५५०००	९७४४०७०७८२
१०		नमूना कृषि फर्म	फिक्कल गा.पा. ०५	चाल्नेखोला व्यवसायिक कृषि फर्म	कञ्चन पहाडी	१५०००००	९८४४२५११२१
११	गोलोन्जोर गाँउपालिका	कृषक सडक	गोलोन्जोर - ०५, सिन्धुली	खरबारी लिस्ने खोला वडा कार्यालय	भिमबहादुर श्रेष्ठ	२३१००००	९८४४४०३८०६

		छवि सडक			
१२	कृषि पर्यटन प्रवर्द्धन कार्यक्रम	गोलोजोर ७, खुकोट, सिन्धुली	एग्रो कल्चरल फर्म प्रा. लि.	निर्मला कोईराला	४९७५००० ९८५५०३५२७३
१३		गोलोजोर गापा २	हिमाल डिही बाखापालन फर्म	पवित्रा कुमारी हमाल	३०००० ९८४४२५२०२४
१४	प्लाष्टिक पोखरी निर्माण कार्यक्रम	गोलोजोर गापा ५	उमारा पशुपक्षी, माछा पालन तथा कृषि फर्म	डिलकुमारी थापा मगर	९०००० ९८९५८९६३९२
१५		गोलोजोर गापा २	गैरीबारी तरकारी फलफूल तथा नर्सरी	यादव थापा	३०००० ९८४४२५४०२६
१६		गोलोजोर गापा ५	भुमेश्वर एकिकृत उन्नत कृषि फार्म	कृष्ण कुमार थापा	३०००० ९८५४०४२५५६

१७	गोलोजर गापा ४	नमुनाज्योती फलफूल तथा तरकारी उत्पादन फार्म	चन्द्राकुमारी ठकुरी	३००००	९८४४२१५१२९	
१८	गोलोजर गापा ५	दिपक फलफूल नर्सरी कृषि फार्म	दिपक कुमार थापा	३००००	९८४४०४२३९२	
१९	गोलोजर गापा ५	राजकुमार फलफूल नर्सरी फार्म	राजकुमार थापा	३००००	९८४४०४३५४२	
२०	गोलोजर गापा २	हमालडिहि उषा कृषि तथा पशुपालन फार्म	यमबहादुर ठकुरी	३००००	९८६५८८९५१५	
२१	मोडेल फार्म (एभोकाडो)	गोलोजर-४	सिन्धुली गढि बंगुर फार्म	रेशम कुमार ठाँडा	१००००००	९८०४८७३४२६
२२	मोडेल फार्म (जुनार)	गोलोजर-५	हिम कुन्ड जुनार कृषि फार्म	एक विक्रम थापा	१००००००	९८४४०८५५९०

२३		पकेट/ब्लक (पुरानो कागती ब्लक)	गोलन्जोर ६	त्रिदेवी कृषि सहकारी संस्था लि	रोशन श्रेष्ठ	२६५००००	९८५१०३८२२७
२४		प्राङ्गारीक खेती (प्लाष्टिक घर निर्माण)	गोलन्जोर- ०२	हमाल डिहि उषा कृषि तथा पशुपन्क्षी फर्म	याम बहादुर ठकुरी	६५५०००	९८६५८८९५१५
२५	तिनपाटन गाँउपालिका	कृषि सडक	तिनपाटन- ०५, सिन्धुली	कालीखोला बाबाधाम रिष्टेडाँडा सिसाबोट कृषि सडक	मिन बहादुर लायो मगर	२३१००००	९८४४३६२९८०
२६	सुनकोशी गाँउपालिका	कृषि सडक	सुनकोशी- ०५ सिन्धुली	भलुडे देखि सिखानी हुँदै एकले जाने कृषि सडक	सरद प्याकुरेल	२३१००००	९८४०७४७७९९
२७		मोडेल फर्म (कागती)	सुनकोशी-३	नव दुर्गा कृषि व्यवसाय फर्म	मधुसुदन राना	१००००००	९८६५५९९३३३

२८		पकेट/ब्लक (नयाँ जुनार पकेट)	सुनकोशी गा.पा.-	जुनार पकेट क्षेत्र सञ्चालक समिति ५,२,४,६	ज्ञानध्वज लामा	१४१२०००	९८६४५३०३७७
२९	घ्याङ्लेख गाँउपालिका	कृषि सडक	घ्याङलेख- ०४, सिन्धुली	नेत्रकाली आँपडाँडा बाह्रबिसे कृषि सडक	वुद्धिमान स्याङतान	२३१००००	९८६२११७३९०
३०	हरिहरपुरगढी गाँउपालिका	कृषक सडक	हरिहरपुरगढी -०८, सिन्धुली	पथराही रामचुवा पतानी पक्की पुल जोड्ने कृषि सडक	नरेन्द्र कुमार मैनाली	२३१००००	९८६५१५७०७९
३१	दुधौली नगरपालिका	कृषि सडक	दुधौली-१०, सिन्धुली	कर्था थोत्री मनवा जोड्ने कृषि सडक	घनेन्द्र खड्का	२३१००००	९८११७२८८८६
३२		प्लाष्टिक पोखरी निर्माण कार्यक्रम	दुधौली १३	तामाङ बाखा फर्म	रामशली योञ्जन	६००००	९८०७६९७०२२
३३		पकेट/ब्लक (नयाँ)	दुधौली न.पा.-९	सिर्जना कृषि स.सं.	पुर्ण बहादुर खत्री	१४१२०००	९८४४४२२४९८

		तरकारी पकेट)					
३४		सामुहिक खेती प्रवर्द्धन कार्यक्रम	दुधौली न.पा. ०२	नमुना कृषि सहकारी संस्था लि	रुद्रद्विप उपाध्याय	६००००००	९८४१५८१३५९
३५		सामुहिक खेती प्रवर्द्धन कार्यक्रम	दुधौली न.पा. ०२	नमुना कृषि सहकारी संस्था लि	रुद्रद्विप उपाध्याय	२०००००००	९८४१५८१३५९
३६	कमलामाई नगरपालिका	कृषि सडक	कमलामाई नगरपालिका- ११, सिन्धुली	रानिचुरि बाखा स्रोत विकास समिती	रत्न बहादुर थापा	२३१००००	९८१५८८३७०८
३७		प्लाष्टिक पोखरी निर्माण कार्यक्रम	कमलामाई ३	कुशल तरकारी खेती	केशव नेपाली	६००००	९८१७६६००५९
३८		प्लाष्टिक पोखरी निर्माण कार्यक्रम	कमलामाई १	प्रोडक्टिभ ग्रीनरी नर्सरी	बिष्णु प्रसाद आचार्य	९००००	९८५११४९४४१
३९		प्लाष्टिक पोखरी निर्माण कार्यक्रम	कमलामाई ३	चौलागाई तरकारी तथा च्याउ फर्म	मन्दिरा चौलागाई	३००००	९८००८०१४१५

४०	प्राङ्गारीक खेती (खुल्ला जमिनमा प्राङ्गारिक उत्पादन)	कमलामाई- ०३	चौलागाई तरकारी तथा च्याऊ फर्म	मन्दिरा चौलागाई	२०००००	९८२५८२८८४०
			जम्मा		६५३२७५००	

सम्झौता भएको तर कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने असमर्थ भएका संस्थाहरूः
(विविध कारण उल्लेख गरी निवेदन सहित जानकारी कार्यलयमा दर्ता गरेको)

क्र.स.	नगर/गाँउपालिका	कार्यक्रमको नाम	ठेगाना	संस्थाको नाम	अध्यक्ष/प्रोपाईटर	बजेट	कैफियत
१	फिक्कल गाँउपालिका	प्राङ्गारीक खेती (प्लाष्टिक घर निर्माण)	फिक्कल गा.पा. २	युवा स्वरोजगार उत्प्रेरित कृषि तथा एग्रो प्रा.लि.	श्याम बहादुर बस्नेत	६५५०००	९८६९१७८३३२
२	गोलोन्जोर गाँउपालिका		गोलोन्जोर- ०२	वित्तियोर कृषि उपभोक्ता सहकारी	हरि बहादुर कार्की	६५५०००	९८४४२४८९८९
३		प्राङ्गारीक खेती (प्लाष्टिक घर निर्माण)	गोलोन्जोर- ०३	भुवनेश्वरी कृषि तथा बाखा फर्म	बृहस्पति थापा	६५५०००	९८४९१२६७८९

४	मरिण गाँउपालिका	प्राङ्गारीक खेती (प्लाष्टिक घर निर्माण)	मरिण गा.पा. ०६	कपिलाकोट साना किसान सहकारी संस्था लि.	राजेन्द्र कुमार श्रेष्ठ	६५५०००	९८६१७७५६२२
५		प्लाष्टिक पोखरी निर्माण कार्यक्रम	कमलामाई ५	शुभलक्ष्मी गाईफर्म	सुजन प्रसाद भट्टराई	६००००	९८४५०२८२७१
६		पकेट/ब्लक (तरकारी ब्लक)	क.न.पा.-३ चपौली	जुनार उत्पादन कृषि स.सं.	शिव प्र. चौलागाई	५००००००	९८४४०४१८४७
७		प्राङ्गारीक खेती (प्लाष्टिक घर निर्माण)	कमलामाई- ०५	आहाले बहुउद्देशिय कृषि फर्म	महेन्द्र बहादुर आले	६५५०००	९८१४८१२४८७
८			कमलामाई- ०६	सिद्धबाबा नमूना कृषि फार्म	कुल बहादुर कार्की	६५५०००	९८४८३००८८८
९			कमलामाई- ०८	चौलागाई कृषि तथा पशुपन्क्षी फर्म	बसन्त चौलागाई	६५५०००	९८६५१०३६०४
१०			कमलामाई- ०५	महाकाली मेघा फर्म	बोध कुमारी घिमिरे	६५५०००	९८५४०३७१६८
११		प्राङ्गारीक खेती (खुल्ला जमिनमा प्राङ्गारिक उत्पादन)	कमलामाई- ०४	ईशा कृषि तथा पशु फार्म	रेनुका कुमारी स्याङतान	२०००००	९८१९८७०८४२

जम्मा

१०५००००

छनौट भएका तर विविध कारण सम्झौता गर्न असमर्थ संस्थाहरु:

(विविध कारण उल्लेख गरी निवेदन सहित जानकारी कार्यलयमा दर्ता गरेको)

क्र.स.	नगर/गाँउपालिका	कार्यक्रमको नाम	ठेगाना	संस्थाको नाम	अध्यक्ष/प्रोपाईटर	बजेट	कैफियत
१	ध्याडलेख गाँउपालिका	पकेट/ब्लक (नयाँ तरकारी पकेट)	ध्याडलेख गा.पा.-४	नेत्रकाली कृषि सहकारी .सं. ली.	बुद्धिमान स्याडतान	१४१२०००	९८६२११७३९०
२	कमलामाई नगरपालिका	प्राङ्गारीक खेती (खुल्ला जमिनमा प्राङ्गारिक उत्पादन)	कमलामाई-०४	मनिष एण्ड मनिषा कृषि फार्म प्रा.लि.	हिरा बहादुर राउत	२०००००	९८१६८२३९८२
३		रैथाने बालीको परिकार बजारिकरणका लागि प्याकिङ्ग	कमलामाई-०५	गृहिणी खाद्यान्न मसला उद्योग	गणेश प्रसाद घिमिरे	२५००००	९८५४०३७१६८
जम्मा						५९१२०००	

छनौट वा छनौट पश्चात सम्झौता भएको तर कार्यक्रम सञ्चालन नगर्ने संस्थाहरु:

(कार्य सञ्चालन नगर्नुको कारण सहितको जानकारी निवेदन कार्यलयमा दर्ता नगरेको)

क्र.स.	नगर/गाँउपालिका	कार्यक्रमको नाम	ठेगाना	संस्थाको नाम	अध्यक्ष/प्रोपाईटर	बजेट	कैफियत	सम्झौता भई कार्यक्रम सञ्चालन भएका
१	फिक्कल गाँउपालिका	प्लाष्टिक पोखरी निर्माण कार्यक्रम	महादेवडाँडा, फिक्कल १	कमलामाई फलफुल प्रशोधन केन्द्र	कुमार बहादुर कार्की	१२००००	९८०७७७४७३०	छनौटमात्र भएको

२			फिक्कल गा.पा. ४	पञ्चकन्या कृषक समुह	विष्णु प्रसाद बराल	६००००	९८०४०५८६३२	छनौटमात्र भएको
३	हरिहरपुरगढि गाँउपालिका	प्लाष्टिक पोखरी निर्माण कार्यक्रम	हरिहरपुरग ढि ७	सुनाखरी कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	नारायण प्रसाद भट्टराई	१५००००	९८६४८४७६५३	छनौटमात्र भएको
४		पकेट/ब्ल क कार्यक्रम (मकै पकेट नयाँ)	हरिहरपुरढी गा.पा.-१	गुर्जि ठामुर साना किसान कृषि स.सं.	चमार सिं घलान	१४१२०००	९८४४२५२८६६	छनौटमात्र भएको
५		प्राङ्गारीक खेती (प्लाष्टिक घर निर्माण)	हरिहरपुरढी गा.पा.-२	नमूना कृषि फार्म	मधुमाया पहरी	६५५०००	९८४५००८२५१	छनौटमात्र भएको
६	गोलन्जोर गाउपालिका	प्लाष्टिक पोखरी निर्माण कार्यक्रम	गोलन्जोर गापा ५	गोविन्द गोमा फलफुल तथा नर्सरी फार्म	डम्बर कुमारी खड्का	३००००	९८५४०४२५५६	छनौटमात्र भएको
७			गोलोन्जोर गापा २	हमाल कृषि खेती पशुपक्षी	हरिबहादुर कार्की	३००००	९८४४२४५९८९	छनौट भई सम्झौता भएको

			तथा माछापालन तथा सामुहिक कृषि				
८		गोलन्जोर- ०५	अभियान कृषि फर्म	चन्द्रकला श्रेष्ठ	६५५०००	९८४४४०३८०६	छनौटमात्र भएको
९		गोलन्जोर- ०२	हमाल डिहि बाखा पालन फर्म	पवित्रा कुमारी हमाल	६५५०००	९८४४२५२०३४	छनौटमात्र भएको
१०		गोलन्जोर- ०५	भुमेश्वर एकिकृत उन्नत फर्म	कृष्ण कुमार थापा	६५५०००	९८५४०४२५५६	छनौटमात्र भएको
११	तिनपाटन गाउँपालिका	तिनपाटन गाउँपालिका ४		खिल बहादुर रमौली	३००००	९८१२१५५४३२	सम्झौता भएको
१२		तिनपाटन गाउँपालिका ४		गंगा कुमारी गुर्मछ्यान	३००००	९८१७६३४७७३	छनौटमात्र भएको
१३		तिनपाटन गाउँपालिका ४	बेलटार कृषक समुह	रोहित मश्राङ्गी मगर	३००००	९८४०५८३३८३	छनौटमात्र भएको

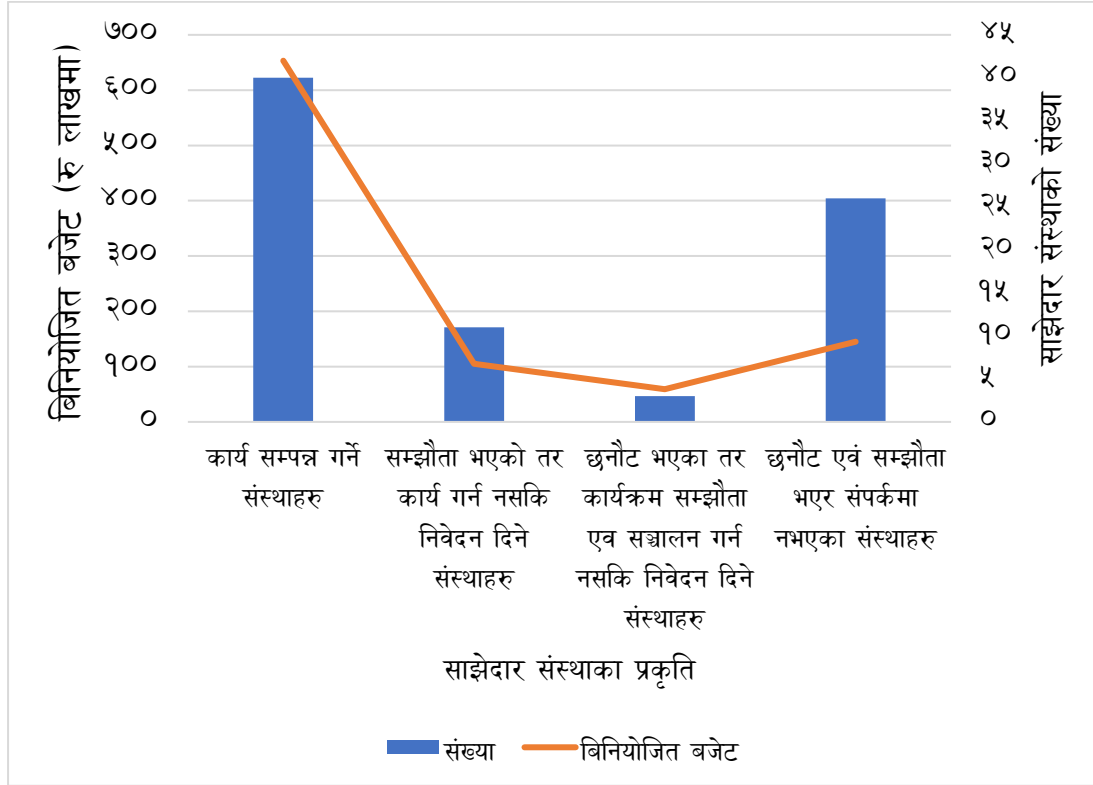
१४			तिनपाटन गाँउपालिका ४	श्रृजनशिल कृषि सहकारी संस्था लि.	गीता बहादुर पुलामी	३०००००	१८१२०१७२९९	छनौटमात्र भएको
१५		पकेट/ब्ल क (पुरानो कागती ब्लक)	तिनपाटन १	छरछरे जखनी कागती ब्लक व्यवस्थापन समिति	चण्डी ब. खत्री	२६५००००	१८०७६२९०३२	छनौटमात्र भएको
१६	सुनकोशी गाँउपालिका	प्राङ्गारीक खेती (प्लाष्टिक घर निर्माण)	सुनकोशी-३	बिहानी बाखा फर्म	ज्ञानेन्द्र भट्टराई	६५५०००	१८४११३१९६३	छनौटमात्र भएको
१७	मरिण गाँउपालिका	पकेट/ब्ल क (नयाँ जुनार पकेट)	मरिण गा.पा.-१ मधुनि	मधुवनि मान्द्रे जुनार पकेट कृषक समुह	युवराज गोले	१४१२०००	१८१४९७२०४८	छनौटमात्र भएको
१८		पकेट/ब्ल क (पुरानो जुनार पकेट)	मरिण गा.पा. १	जुनार पकेट संचालक समिति	गोपीलाल लामिछाने	७६८५००	१८५४०४२०६२	छनौटमात्र भएको

१९	दुधौली नगरपालिका	पकेट/ब्ल क (पुरानो धान ब्लक)	दुधौली न पा ९	नमूना धान उत्पादन ब्लक समिति	अशोक कुमार गुरड	२६५००००	९८१६८३५८८८	छनौटमात्र भएको
२०	कमलामाई नगरपालिका	प्लाष्टिक पोखरी निर्माण कार्यक्रम	कमलामाई ७	रामुदाईको प्रगतीशिल तरकारी फर्म	सरिता थापा (देवकोटा)	१५००००	९८४४०४५६४५	छनौटमात्र भएको
२१			कमलामाई नगरपालिका १२	नमुना बहुउद्देशिय कृषि फर्म	राम बहादुर बाईवा	३००००	९८१९६८०२१६	छनौटमात्र भएको
२२			कमलामाई नगरपालिका १२	रानीचुरी पशुपक्षी तथा तरकारी नर्सरी फार्म	धन कुमारी श्रेष्ठ	३००००	९८५४०४४६५२	छनौटमात्र भएको
२३			कमलामाई नगरपालिका ८		बुद्धिमान श्रेष्ठ	३००००	९८४४०८६८७४	छनौटमात्र भएको
२४			कमलामाई नपा ५	कुन्तकाली फूल तथा तरकारी फर्म	भक्त कुमारी श्रेष्ठ	३००००	९८६४१४१३१०	छनौटमात्र भएको

२५		कमलामाई-०५	काफले फलफूल नर्सरी तथा तरकारी फर्म	गिता कार्की काफले	६५५०००	९८०७६७६६३७	छनौटमात्र भएको
२६	प्राङ्गारीक खेती (प्लाष्टिक घर निर्माण)	कमलामाई-०३	जुनार उत्पादन कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	शान्तिराज चौलागाई	६५५०००	९८४४०४५४४८	छनौटमात्र भएको

जम्मा

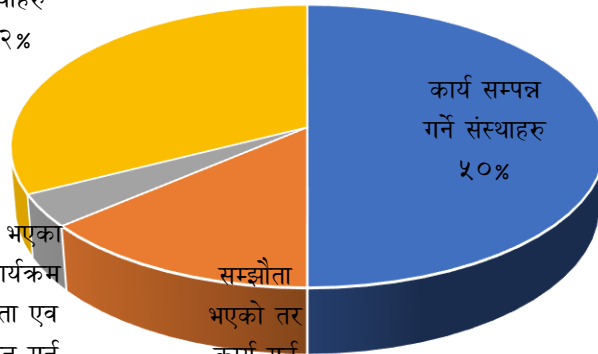
१४५२७५००

साझेदार संस्थाको प्रकृति

छनौट एवं
सम्झौता भएर
संपर्कमा
नभएका
संस्थाहरु
३२%

छनौट भएका
तर कार्यक्रम
सम्झौता एव
सञ्चालन गर्न
नसकि निवेदन
दिने संस्थाहरु
४%

सम्झौता
भएको तर
कार्य गर्न
नसकि निवेदन
दिने संस्थाहरु
१४%

खण्ड ४

तथ्याङ्कः

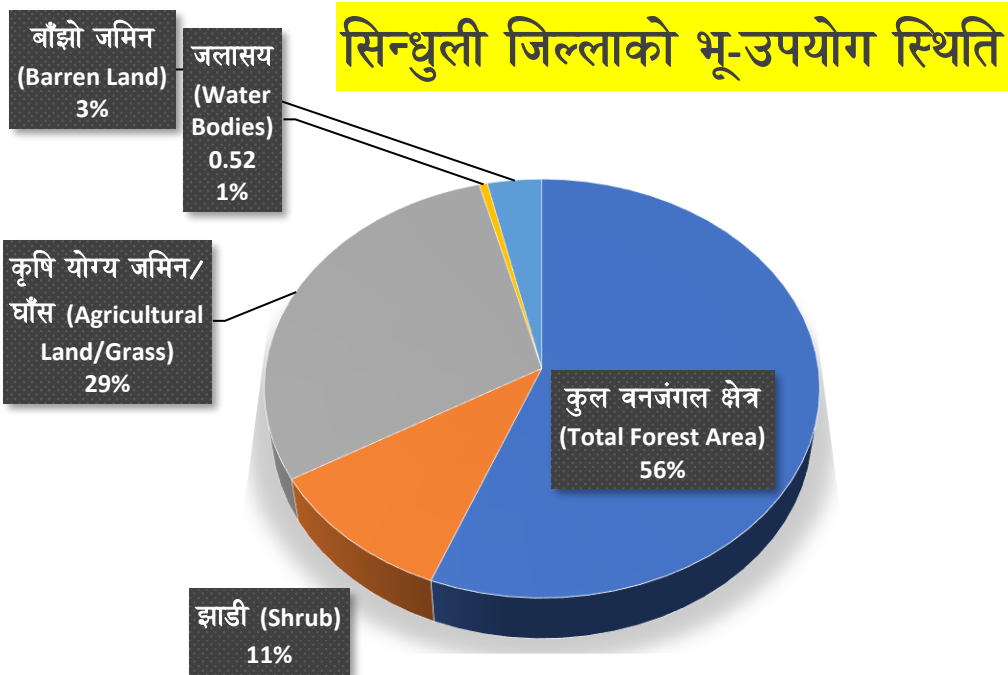
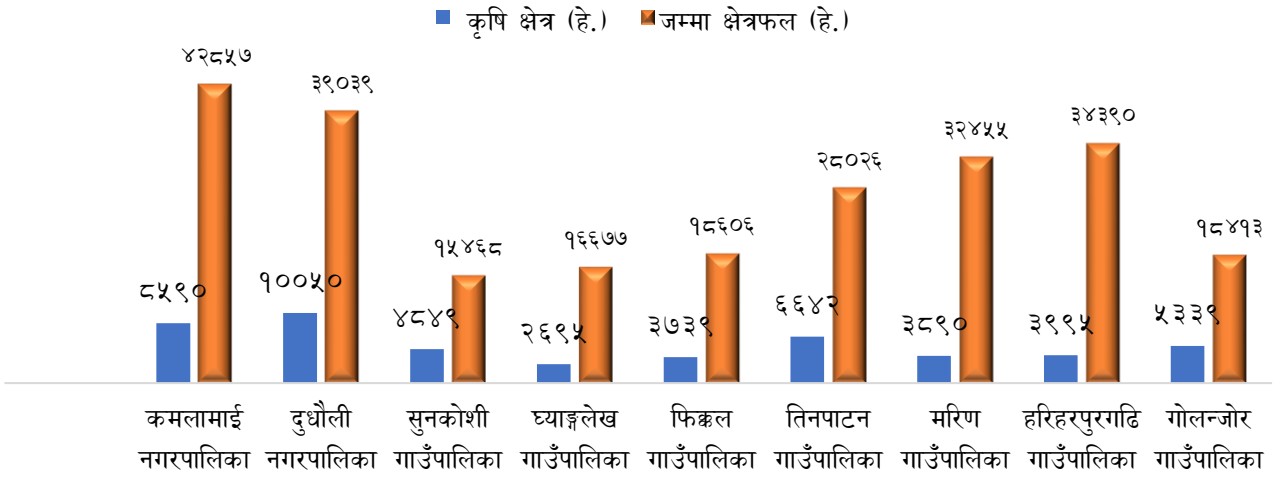
कृषि सारांशं

सिन्धुली जिल्लाको कृषि सँग सम्बन्धित प्रमुख सुचकहरुः

क्र. सं.	विवरण	मान	प्रतिशत
१	कुल परिवार सङ्ख्या मध्ये कृषिमा संलग्न परिवार सङ्ख्या	४६२९५	९६.०२
२	कुल जनसङ्ख्यामा कृषि पेशामा संलग्न जनसङ्ख्या	२७७३५०	९९.१२
२.१	कृषि पेशामा संलग्न पुरुषको जनसङ्ख्या	१४२९४३	५१.५४
२.२	कृषि पेशामा संलग्न महिलाको जनसङ्ख्या	१३४४०७	४८.४६
३	जग्गा सहितका कृषि चलन (Total Holdings) सङ्ख्या	४६२२५	९९.८४
४	जग्गा नभएका तर पशुपक्षी पालन गर्ने कृषि चलन सङ्ख्या	४७	६७.१४
५	कृषि योग्य जमिनको जम्मा क्षेत्रफल हेक्टरमा	६२७१३	२५.५
६	कुल कृषि योग्य जमिन मध्ये सिंचित क्षेत्र हेक्टरमा	१२२४१.२	४३.७७
७	कृषि ऋण लिने परिवार	१७९८२	३८.८४
८	घरायसी प्रयोजनार्थ कृषि उपज पर्याप्त भएको परिवार संख्या	१९५९१	४२.३२

स्रोत: राष्ट्रिय कृषि गणना, २०५८, केन्द्रिय तथ्याङ्क विभाग।

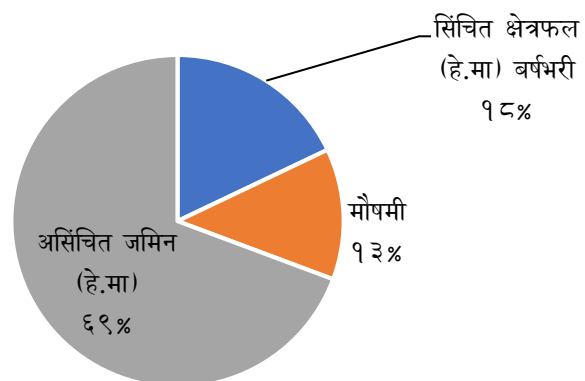
सिन्धुली जिल्लाको स्थानिय तह अनुसार कृषि क्षेत्र (हे.)

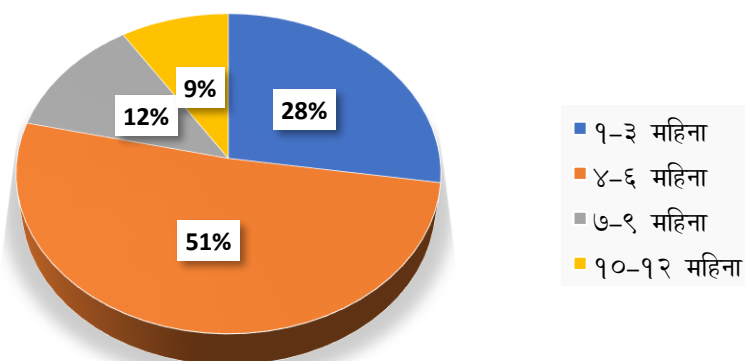
**सिन्धुली जिल्लामा खाद्यन्न
अपर्याप्तताको अवधि अनुसार
कृषक परिवार सङ्ख्या**

अपर्याप्तताको अवधि	कृषक परिवार सङ्ख्या
पर्याप्त	१९५९१
अपर्याप्त	२६७०४
१-३ महिना	७२७७
४-६ महिना	१३५९७
७-९ महिना	३२६५
१०-१२ महिना	२४०२

**कूल खेती गरिएको जमिनको सिंचित
अवस्था**

**उत्पादित खाद्यन्न अपर्याप्तताको अवधि
अनुसार कृषक परिवार प्रतिशत**

जिल्लामा खाद्यन्न उपलब्धता: (२०७६/७७)

सि.नं.	बालीको नाम	जिल्लामा लगाइएको जम्मा क्षेत्रफल हे.	उत्पादन मे.टन	उत्पादकत्व मे.टरहे.	विउ खर्च मे.टन	भण्डारणमा नोक्सानी म.टन	प्राप्त खाद्यान्न मे.टन	खान योग्य खाद्यान्न मे.टन	दानामा प्रयोग मे.टन	बाँकी प्रशोधित खाद्यान्न मे.टन	कैफियत
१	धान	१५३००	४६३५१	३	८९७	४६३५	२४४९१	२३२६७	४६७	७५७	
२	मकै	२६६७०	७२००५	३	८००	७२०१	५१२०४	३८४०३	११९९१	८१०	
३	गहुँ	७०२२	१३५६०	२	८४३	१३५६	९०८९	८१८०	३९०	५१९	
४	कोदो	११७००	९७८८	१	२३	९७९	७०२९	६३२६	३००	४०३	
५	जौ	५२	७८	२	६	८	५१	४१	०	१०	
६	फापर	५६८	३१०	१	२६	३१	२०३	१८२	७	१३	
७	जम्मा	६१३१२	१४२०९२	११	२५९५	१४२०९	९२०६७	७६३९९	१३१५४	२५१३	

जिल्लाको प्रक्षेपित जनसंख्या	२९५७४१
जम्मा आवश्यक उपभोग्य खाद्य वस्तु वार्षिक (प्रति व्यक्ति १९१ के.जी.)का दरले	५६४८६.५३१
जिल्लामा उत्पादित उपभोग्य खाद्यवस्तुको परिमाण मे.टन	९२०६७
जिल्लाको खाद्यान्न वासलातको अवस्था मे.टन	३५५८०.५

४.१ मुख्य खाद्यन्नबालीको उत्पादन र ओगटेको क्षेत्रफल

धान बाली

सि. नं.	स्थानीय तह	साविकका गा.बि.स. हरू	चैते धान		वर्षे धान		हाईब्रिड धान	
			क्षेत्रफल (हे.)	उत्पादन (मे.टन)	क्षेत्रफल (हे.)	उत्पादन (मे.टन)	क्षेत्रफल (हे.)	उत्पादन (मे.टन)
१	कमलामाई नगरपालिका	डाँडीगुरासे	१०	३५	३५५	११३५	२	१०
		जलकन्या	-	-	४५	१४५	३	१६
		रानीचुरी	५	१७	३३०	१०५७	१	६
		क.न.पा.	६८	२२७	२८६०	७९४३	३२	१६१
		भद्रकाली	३३	११२	१२६	४००	६	३१
		रानीवास	३५९	१२०२	१३२०	४०१२	१५	७२
२	दुधौली नगरपालिका	दुधौली न.पा.	१३९	४२७	१७०२	४९९५	२९	१४५
		अरुणठाकुर	-	-	८७	२५९	१	६
		ककुरठाकुर	-	-	८८	२७९	१	६
		जिनाखु	-	-	१०३	३३१	२	१०
		सिथौली	५७	१९२	५१५	१६६७	२	१०
		हर्षाही	५०	१६७	३६६	११८९	२	१०
		हतपते	४८	१६०	३५६	१०६१	२	१०
		निपाने	३६	१२२	२६८	८१२	२	१०
३	सुनकोशी गाउँपालिका	कुसेश्वर दुम्जा	-	-	१५१	४८५	१२	६२
		झागाझोली	-	-	२०१	६६३	१४	६८
		रातामाटा	-	-	१४२	४६०	१२	६२
		पुरानो झागाझोली	-	-	१४८	४९०	८	४१
		सितलपाटी	-	-	६२	२१३	१	६
		मझुवा	-	-	१३०	४४४	१	६
४	घ्याङ्गलेख	वस्तीपुर	-	-	११२	३६३	३	१६
		सान्तेश्वरी	-	-	७१	२३३	१	६
		नेत्रकाली	-	-	८४	२७४	२	१०
		तामाजोर	-	-	८१	२६०	२	१०
		अमले	-	-	१३०	४४४	१	६
५	फिक्कल गाउँपालिका	सोल्पाठाना	-	-	१०७	३४५	१	६
		खाङ्कसांग	-	-	७०	२५५	१	६
		महादेवडाँडा	-	-	३२	१०८	१	६
		रतनावती	-	-	४८	१५६	१	६
		सुनाम पोखरी	-	-	९५	३०८	२	१०
		खोलागाँउ	-	-	६६	२१४	२	१०
६	तिनपाटन गाउँपालिका	आम्बोटे	-	-	२१९	७१३	१	६
		लाम्पान्टार	३६	१२२	३९८	१२७६	१	६

		तोसामखोला	-	-	४४	१३४	२	१०
		वाहुनतिलपुङ्क	-	-	१०५	३२२	२	१०
		बेलघारी	२४	८१	३६६	११८९	१	६
		भिमस्थान	२३	७७	३७५	१०३९	२	१०
		वालाजोर	१९	६३	२९५	९६०	२	१०
		जरायोटार	१८	६०	२२९	६३८	२	१०
७	मरिण गाउँपालिका	कल्पवृक्ष	१५	४८	४९६	१६११	१	६
		कपिलाकोट	३२	१०८	५७८	१५८९	२	१०
		महादेवस्थान	१५	४८	३९०	११८७	३	१६
८	हरिहरपुरगढी गाउँपालिका	हरिहरपुरगढी	-	-	१४३	४६१	२	१०
		पिपलमाढी	-	-	३१०	९२३	२	१०
		महेन्द्रझाडी	-	-	२५३	७२७	२	१०
		क्यानेश्वर	-	-	२९२	९४६	१	६
९	गोलन्जोर गाउँपालिका	डुडुभञ्ज्याङ्क	-	-	१७१	४९५	२	१०
		वितिजोर	-	-	६५	२००	३	१६
		तिनकन्या	-	-	७०	२१४	२	१०
		भुवनेश्वरी	-	-	९५	३०८	५	२६
		वाशेश्वर	-	-	१४९	४५६	२	१०
		भिमेश्वर	२४	८१	९८	२८६	२	१०
		रतनचुरा	-	-	३८	१२४	३	१६
		जम्मा	१०११	३३४९	१५३००	४६३५१	२०९	१०६८

धानबाली:

सिजन	क्षेत्रफल	उत्पादन	उत्पादकत्व	प्रचलित जातहरू (प्राथमिकता अनुसार)
	(हे.)	(मे. टन)	(मे.टन/हे.)	
चैते	१०११	३३४९	३.३१	हर्दिनाथ १, चैते २, चैते ४
वर्षे	१५३००	४६३५१	३.०३	सावित्री, सोना मसुली, मकवानपुर १, रामधान, राधा ४
हाईब्रिड	२०९	१०६८	५.११	यू एस ३१२, डि वाई १८, राजा, च्याम्पियन
जम्मा	१६५२०	५०७६८	३.०७	

मकै बाली

सि.नं	स्थानीय तह	गा.बि.स. हरु	हिउदे मकै		बर्षे मकै		बसन्ते मकै	
			क्षेत्रफल	उत्पादन	क्षेत्रफल	उत्पादन	क्षेत्रफल	उत्पादन
			(हे.)	(मे.टन)	(हे.)	(मे.टन)	(हे.)	(मे.टन)
१	कमलामाई नगरपालिका	डाडीगुरासे	१२.१८	४४.७४	६५३.१३	१६२५.४१	१३.१२	३०.७५
		जलकन्या	४.०१	११.९५	३४२.५२	८४४.८८	-	-
		रानीचुरी	१३.१८	४५.०४	४९८.३९	१२३९.९	२२.२१	५१.९६
		क.न.पा.	-	-	२५०२.७३	६१७३.९९	४.०४	९.५४
		भद्रकाली	-	-	६३७.१२	१५७२.४४	-	-
		रानीवास	-	-	५१४.४	१२६९.३३	-	-
२	दुधौली नगरपालिका	दुधौली	४४.०४	१२८.४	८२४.६	२११६.८५	१८.१७	४२.४१
		अरुणठाकुर	४.०१	११.९५	६४२.४६	१६१०.६९	६.०६	१३.७८
		ककुरठाकुर	३.०१	८.६९	८०६.७४	२०२३.६७	७.०७	१५.९१
		जिनाखु	६.०१	१७.३८	२८२.८	७००.२९	५.०५	११.६६
		सिथौली	१३.२९	४१.४८	५७७.०९	१४८०.२३	१९.१८	४४.५४
		हर्षाही	१२.७६	४०.४९	३१८.	७८७.६९	१३.१२	३०.७५
		हतपते	१९.०४	५५.४१	५१६.४५	१४०५.६८	४.०४	९.५४
		निपाने	१७.०३	४९.९८	१३३.७	३४८.५३	८.०८	१९.०९
३	सुनकोशी गाउँपालिका	कुसेश्वर दुम्जा	४२.८७	१४३.२१	३१०.३	८२९.७७	१४.१३	३२.८७
		झागाझोली रातामाटा	५९.११	१७१.६५	३३६.१६	८४२.७२	१६.१५	३८.१७
		पुरानो झागाझोली	४१.३३	१३६.३	४१८.४६	११२६.११	८.०८	१९.०९
		सितलपाटी	३०.०६	८६.९१	३१८.	७९७.४	२१.२	४९.८४
		मझुवा	१७.०३	४९.९८	२३७.९६	५९६.७	२.०२	४.२४
४	घ्याङ्गलेख	अमले	६.०१	१७.३८	२३९.०९	५९९.९४	२.०२	४.२४
		वस्तीपुर	६.०१	१७.३८	२१५.५९	५४०.५९	२.०२	४.२४
		सान्तेश्वरी	६.०१	१७.३८	२३७.९६	५९६.७	२.०२	४.२४

		नेत्रकाली	५.०१	१४.१२	३१३.७९	८००.३४	२.०२	४.२४
		तामाजोर	५.०१	१४.१२	४५६.७३	११४४.७५	८.०८	१९.०९
५	फिक्कल गाउँपालिका	सोल्पाठाना	२०.१५	६६.२७	४१३.३२	११७६.१४	५.०५	११.६६
		खाङ्कसांग	१४.०३	४०.२	४३२.५१	१२२३.२२	३.०३	७.४२
		महादेवडाँडा	-	-	४६३.१९	११४६.७१	-	-
		रतनावती	-	-	४५४.९९	११५२.६	-	-
		सुनाम पोखरी	१९.०४	५४.३२	४४९.२४	१११२.३८	४.०४	९.५४
		खोलागाँउ	५.०१	१४.१२	३१३.७९	७७६.९	-	-
६	तिनपाटन गाउँपालिका	लाम्पान्टार	६.०१	१७.३८	३०४.१४	७५३.१६	५.०५	११.६६
		आम्बोटे	१४.०३	४०.२	२०८.१	५१५.७७	५.०५	११.६६
		तोस्रामखोला	५.०१	१४.१२	४११.८९	१०२१.१५	४.०४	९.५४
		वाहुनतिलपुङ्ग	५.०१	१४.१२	४५२.०१	१२११.४५	३.०३	७.४२
		बेलघारी	९.०२	२६.०७	३६४.९९	९०४.२२	६.०६	१३.७८
		भिमस्थान	६.०१	१७.३८	२९९.८३	७४२.३७	९.०९	२१.२१
		वालाजोर	२.	५.४३	३३९.५५	९१७.१७	५.०५	११.६६
		जरायोटार	२.	५.४३	३१६.९७	७८८.७७	३.०३	७.४२
७	मरिण गाउँपालिका	कल्पवृक्ष	५८.११	१७०.५७	६१६.७	१५९५.	३५.३३	८१.६५
		कपिलाकोट	५६.१	१६४.०५	११९६.४७	२९७६.१५	६२.५९	१४४.२१
		महादेवस्थान	८७.१६	२५५.३१	७२६.१९	२०३६.४२	४६.४४	१०७.१
८	हरिहरपुरगढी गाउँपालिका	हरिहरपुरगढी	१२.०२	३४.७७	४४९.२४	१११८.२६	१७.१६	३९.२३
		पिपलमाढी	८३.१५	२४३.३६	१०१३.८२	३४३४.२५	५४.६३	१३२.५५
		महेन्द्रझाडी	१२.०२	३४.७७	५८७.९७	१५६०.६६	१२.११	२७.५७
		क्यानेश्वर	४८.०९	१४१.२३	९२४.९५	२४१८.९८	१३.१२	३०.७५
९	गोलन्जोर गाउँपालिका	डुडभंज्याङ्ग	-	-	४१६.२	१०३४.८८	३.०३	७.४२
		वितिजोर	-	-	३७६.१८	९८०.८४	५.०५	११.६६
		तिनकन्या	-	-	४५७.८६	११५२.६	३.०३	७.४२
		भुवनेश्वरी	-	-	३१७.८९	८६२.१४	५.०५	११.६६

	वाशेश्वर	-	-	५२३.९४	१३१९.३६	७.०७	१५.९१
	भिमेश्वर	५.०१	१४.१२	३२२.३१	८११.४३	५.०५	११.६६
	रतनचुरा	४.०१	११.९५	४११.५८	१०५८.४३	-	-
	जम्मा	८४०.	२५०९.१३६	२५९००.	६६८७६.	५२०.	१२१२.

मकै बाली (सिजन अनुसार)

सिजन	क्षेत्रफल (हे.)	उत्पादन (मे. टन)	उत्पादकत्व (हे./टन)	प्रचलित जातहरू (प्राथमिकता अनुसार)
हिउदे मकै	८४०	२५०९.१३६	२.९८७	अरुण, रामपुर कम्पोजिट, राजकुमार, कमाण्डो, सि.पी
वर्षे मकै	२५९००	६६८७६	२.५८२	रामपुर कम्पोजिट, अरुण, मनकामना, देउती
बसन्ते मकै	५२०	१२१२	२.३३१	रामपुर कम्पोजिट, अरुण, देउती
जम्मा	२७२६०.	७०५९७.१	२.५९	

मकै बाली (प्रकार अनुसार)

सिजन	क्षेत्रफल (हे.)	उत्पादन (मे. टन)	उत्पादकत्व (हे./टन)	प्रचलित जातहरू (प्राथमिकता अनुसार)
उन्नत मकै	१२८६०	३१०८८	२.४२	अरुण, रामपुर कम्पोजिट, मनकामना, देउती
हाइब्रिड मकै	४८८०	२१२१८	४.३५	राजकुमार, कमाण्डो, सि.पी
स्थानिय मकै	९५२०	१८२९१	१.९२	स्थानिय
जम्मा	२७२६०.	७०५९७.	२.५९	

गहुँ, कोदो तथा फापरबाली तथ्याङ्क:

सि.नं.	स्थानीय तह	साविकका गा.बि.स. हरु	गहुँ		कोदो		फापर	
			क्षेत्रफल	उत्पादन	क्षेत्रफल	उत्पादन	क्षेत्रफल	उत्पादन
			(हे.)	(मे.टन)	(हे.)	(मे.टन)	(हे.)	(मे.टन)
१	कमलामाई नगरपालिका	डाडीगुरासे	६६१.५	३३७.२	१०८.०	९२.८	६.१	३.१
		जलकन्या	३७.२	७६.९	१२३.०	१०५.१	१७.३	९.४
		रानीचुरी	११६.५	२३३.७	४१५.०	३५७.७	८.१	४.२
		क.न.पा.	५८७.४	१२१३.७	२६७.०	२२७.८	१०.२	६.३
		भद्रकाली	५५.८	११३.८	११३५.०	९६५.८	५.१	३.१
		रानीवास	६०४.१	१२४६.५	५२.०	४४.३	५.१	३.१
२	दुधौली नगरपालिका	दुधौली न. पा	१०३९.८	२०६१.४	२८९.०	२५२.५	९.१	६.३
		अरुणठाकुर	४१.१	८२.०	१९१.०	१६६.०	२०.३	११.५
		ककुरठाकुर	४०.१	८०.०	२४२.०	२११.३	१९.३	१०.५
		जिनाखु	८२.२	१६२.०	१९२.०	१६२.९	५.१	२.१
		सिथौली	३८१.८	७५८.६	५८.०	४९.५	५.१	३.१
		हर्षाही	३७६.९	७४७.३	९४.०	७९.४	३.०	२.१
		हतपते	२६३.४	५१३.६	२०.०	१७.५	४.१	२.१
		निपाने	१२९.२	२५५.२	१९०.०	१६१.८	५.१	३.१
३	सुनकोशी गाउँपालिका	कुसेधर दुम्जा	८२.२	१६६.१	३४२.०	२९८.९	२२.३	१२.५
		झागाझोली रातामाटा	९७.९	१९८.९	३२८.०	२८५.५	२१.३	११.५
		पुरानो झागाझोली	६५.६	१३३.३	२०४.०	१७८.३	१६.३	९.४
		सितलपाटी	६५.६	१३३.३	२०६.०	१७९.४	८.१	४.२
		मझुवा	४२.१	८४.१	२०३.०	१७७.३	१९.३	१०.५
४	ध्याङ्गलेख	अमले	४७.०	९६.४	१०५.०	९१.७	१४.२	७.३
		वस्तीपुर	४७.०	९६.४	१०३.०	८९.७	१०.२	६.३

		सान्तेश्वरी	३७.२	७४.८	१३३.०	११७.५	१६.३	९.४
		नेत्रकाली	३४.३	६९.७	२३६.०	२०६.२	१७.३	९.४
		तामाजोर	४८.०	९८.४	१९२.०	१६७.०	८.१	४.२
५	फिक्कल गाउँपालिका	सोल्पाठाना	७६.४	१५०.७	३७२.०	३२४.७	१६.३	८.४
		खाङ्कसांग	५७.८	११४.८	३९१.०	३४१.२	१३.२	७.३
		महादेवडाँडा	३४.३	६८.७	२१२.०	१८४.५	२७.४	१४.६
		रतनावती	३४.३	६८.७	४०१.०	३४९.४	२५.४	१३.६
		सुनाम पोखरी	५१.९	१०२.५	३६९.०	३१४.४	१६.३	९.४
		खोलागाँउ	४१.१	८०.०	३८९.०	३३०.९	१३.२	७.३
६	तिनपाटन गाउँपालिका	लाम्पान्टार	८०.३	१६०.९	२१२.०	१८०.४	५.१	३.१
		आम्बोटे	९२.०	१८२.५	१०२.०	८६.६	१०.२	६.३
		तोस्रामखोला	३९.२	८०.०	३०९.०	२६१.८	१०.२	६.३
		वाहुनतिलपुङ्ग	३४.३	६८.७	२१२.०	१८०.४	२५.४	१५.७
		बेलघारी	१०४.८	२०८.१	७४.०	६३.९	२.०	१.०
		भिमस्थान	१४२.०	२८०.९	५४.०	४६.४	५.१	३.१
		वालाजोर	११८.५	२३४.७	३५२.०	३०३.०	४.१	२.१
		जरायोटार	९८.९	२०४.०	१८५.०	१५९.८	४.१	२.१
७	मरिण गाउँपालिका	कल्पवृक्ष	९३.०	१९०.७	१९३.०	१६६.०	५.१	३.१
		कपिलाकोट	२२६.२	४६६.४	१०६.०	९२.८	५.१	३.१
		महादेवस्थान	२०८.५	४३०.५	२१७.०	१८६.६	५.१	३.१
८	हरिहरपुरगढी गाउँपालिका	हरिहरपुरगढी	७५.४	१५४.८	२९२.०	२५१.५	२३.४	१२.५
		पिपलमाढी	१६७.४	३४७.५	११७.०	१०३.१	५.१	३.१
		महेन्द्रझाडी	११८.५	२४७.०	९१.०	७८.३	७.१	४.२
		क्यानेश्वर	९६.९	१९९.९	११३.०	९६.९	४.१	२.१

९	गोलन्जोर गाउँपालिका	डुडभंज्याङ्क	६६.६	१३८.४	३२७.०	२८१.४	१३.२	८.४
		वितिजोर	४३.१	८९.२	३४५.०	२९७.९	१०.२	६.३
		तिनकन्या	४९.०	९९.४	३५८.०	३०८.२	१९.३	९.४
		भुवनेश्वरी	७९.३	१६७.१	१०१.०	८७.६	५.१	३.१
		वाशेश्वर	५५.८	११६.९	७१.०	६१.८	८.१	४.२
		भिमेश्वर	६३.६	१३०.२	६५.०	५७.७	४.१	२.१
		रतनचुरा	४०.१	८४.१	२४२.०	२०६.२	८.१	४.२
	जम्मा	६८७५.०	१३९००.०	११७००.०	१००८९.०	५७७.०	३२४.०	

बाली	क्षेत्रफल	उत्पादन	उत्पादकत्व	प्रचलित जातहरु (प्राथमिकता अनुसार)
	(हे.)	(मे. टन)	(मे.टन/हे.)	
गहुँ	६८७५	१३९००	२.०२२	गौतम, वि एल, एन. एल, डव्लु. के. १२०४, भूकुटी, विजय
कोदो	११७००	१००८९	०.८६२	स्थानिय
फापर	५७७	३२४	०.५६२	तिते/मिठे फापर

सिन्धुली जिल्लामा सुन्तलाजातको उत्पादन क्षेत्रफल, उत्पादन र उत्पादकत्व

बाली	२०७३/७४			२०७४/७५			२०७५/७६			२०७६/७७			प्रचलित जातहरू (प्राथमिकताका अनुसार)
	क्षेत्रफल (हे.)	उत्पादन (मे.टन)	उत्पादकत्व (मे.टन/हे.)	क्षेत्रफल (हे.)	उत्पादन (मे.टन)	उत्पादकत्व (मे.टन/हे.)	क्षेत्रफल (हे.)	उत्पादन (मे.टन)	उत्पादकत्व (मे.टन/हे.)	क्षेत्रफल (हे.)	उत्पादन (मे.टन)	उत्पादकत्व (मे.टन/हे.)	
जुनार	१३२५ (७१६)	८६१३	१२.०२९	१३२५ (७२०)	८९४४	१२.४२	१३२५ (७३०)	९५९३	१३.१	१३२५ (७३०)	९६५०	१३.२१	स्थानिय, वासिन्टन नोभेल, भ्यालेन्सिया लेट
सुन्तला	४५०(२९१)	३२७९	११.२६८	६३० (२८०)	३१२२	११.१५	८७८(२७१)	३०८५	११.३८	८७८(२७१)	२९८०	१०.९९	स्थानिय, जापनिज सुन्तला
कागती	१२५ (९६)	९१८	९.५६	१५० (७०)	६७०	९.५७	२४७(६०)	५७३	९.५	२५० (६३)	६१०	९.६८	स्थानिय
निवुवा	६(२)	२४	१२	८(७)	९५	१३.५७	१०(१०)	१४५	१४.५	१०(१०)	१३८	१३.८	स्थानिय
जम्मा	१९०६ (११०५)	१२८३१	११.६१४	२११३ (१०७७)	१२८३१	११.९१	२४६० (१०७१)	१३३९६	१२.५१	२४६३ (१०७४)	१३३७८	१२.४६	

प्राबिधिक समस्याहरु	
कीराहरु <ul style="list-style-type: none"> • फल कुहाउने झिँगा • फल चुस्ने पुतली • पतेरो कीरा • लेख्रे कीरा • कत्ले कीरा • लाही कीरा 	रोगहरु <ul style="list-style-type: none"> • पाउडरी मिल्ड्यू • कालो ध्वासे • फेद कुहिने, गम आउने • क्यांकर रोग
अन्य समस्याहरु <ul style="list-style-type: none"> • इद्याउ • एजेरु 	अप्राबिधिक समस्याहरु <ul style="list-style-type: none"> • सिंचाईको समस्या • आधुनिक प्रबिधिको अनुसरणमा कमी

प्रमुख समस्याहरु

महत्वपूर्ण सुझावहरु

- सिंचाई तथा अन्य पुर्वाधारमा सहयोग,
- कृषि ऋण र बिमाको प्रभावकारी कार्यान्वयन,
- रोग कीरा व्यवस्थापनका लागि आन्तरिक क्वारेन्टाईनको कार्यान्वयन,
- रोग कीरा तथा अन्य समस्याहरु व्यवस्थापनका लागि प्रबिधिको अनुसरणमा कमी,
- प्रबिधिको अनुसरणका लागि कृषकहरुलाई अनुदान सहयोग,
- सरोकारवालाहरुको कार्यमूलक समन्वय,
- आधुनिक बगैचा व्यवस्थापनका लागि अन्तरवाली प्रबर्धन तथा सहयोग,,

४.२ तुलनात्मक प्रमुख बालीहरूले ढाकेको क्षेत्रफल तथा उत्पादन

प्रमुख कृषि बालीहरूले ढाकेको क्षेत्रफल

(हेक्टरमा)

बालीको नाम	जिल्ला: सिन्धुली					
	तीन वर्ष अघि	दुई वर्ष अघि	गत अवधि	यस अवधि	गत अवधि	यस अवधि
	आ.व.२०७३/७४ (साउन-असार)	आ.व.२०७४/७५ (साउन-असार)	आ.व.२०७५/७६ (साउन-असार)	आ.व.२०७६/७७ (साउन-असार)	को प्रतिशत परिवर्तन	को प्रतिशत परिवर्तन
खाद्य तथा अन्य बाली						
धान	१५५६०	१६६००	१६८३०	१६५२०	१.४	-१.८
मकै	२५३१५	२८०२४	२६६७०	२७२६०	२.२	२.२
गहुँ	५९९५	७१२०	७०२२	६८७५	-२.१	-२.१
कोदो	११८५०	११९०९	११७००	११७००	०.०	०.०
जौ	०	०	०	०	०.०	०.०
फापर	५४२	५४८	५६८	५७७	१.६	१.६
आलु	१९२०	२०६९	२१००	२२५०	७.१	७.१
उखु	०	०	०	०	०.०	०.०
सनपाट	०	०	०	०	०.०	०.०
सुर्ती	०	०	०	०	०.०	०.०
भटमास	५८०	५८०	५४०	५८०	७.४	७.४
दलहन	२०१०	२०२०	२०२५	२०३३	०.४	०.४
तेलहन	५७०६	५८००	५८००	५८५०	०.९	०.९

तरकारी	२७२०	३०२१	३१००	३२५०	०.०	०.०
फलफूल तथा मसला	०	०	०	०	०	०
सुन्तलाजन्य फलफूल	१९९५	१९९४	२०००	२४६३	०.०	०.०
आँप	४८३	४९२	५००	५००	०.०	०.०
केरा	४२५	५५०	५६०	५७०	१.८	१.८
स्याउ	०	०	०	०	०	०
अन्य फलफूल	२७६५	२६९५	२७५०	२७५०	०.०	०.०
मसला (अदुवा ,वेसार ,आदी)	१०२०	११५०	११५०	११५०	०.०	०.०

प्रमुख कृषि बालीहरुको उत्पादन

(मे.टन)

बालीको नाम	जिल्ला: सिन्धुली					
	तीन वर्ष अघि	दुई वर्ष अघि	गत अवधि	यस अवधि	गत अवधि को प्रतिशत परिवर्तन	यस अवधि को प्रतिशत परिवर्तन
	आ.व. २०७३/७४ (साउन-असार)	आ.व. २०७४/७५ (साउन-असार)	आ.व. २०७५/७६ (साउन-असार)	आ.व. २०७६/७७ (साउन-असार)		
खाद्य तथा अन्य बाली						
धान	५६६५०	५४८६२	५६९००	५०७६८	३.७	-१०.८
मकै	७०२२६	७९४३८	७२००५	७०५९७	-२.०	-२.०
गहुँ	१४९८८	१५८९०	१३५६०	१३९००	२.५	२.५
कोदो	६४८०	९५१२	९७८८	१००८९	३.१	३.१
जौ	०	०	०	०	०.०	०.०

फापर	२७८	२८०	३१०	५७७	८६.१	८६.१
आलु	१९२१९	२०७१०	२१२२०	२१८००	२.७	२.७
उखु	०	०	०	०	०.०	०.०
सनपाट	०	०	०	०	०.०	०.०
सुर्ती	०	०	०	०	०.०	०.०
भटमास	५०१	५५०	५३०	५३५	०.९	०.९
दलहन	२६७३	२६३७	२५६०	२५८०	०.८	०.८
तेलहन	५३५५	५३७३	५३०६	५३८८	१.५	१.५
तरकारी तथा बागवानी	०	०	०	०	०.०	०.०
तरकारी	२७४७२	२८६०१	२८८००	२९७७६	३.४	३.४
फलफूल तथा मसला	०	०	०	०	०.०	०.०
सुन्तलाजन्य फलफूल	१२८३१	१२८३१	१३३९६	१३३७८	-०.१	-०.१
आँप	५७१२	५८०२	५८८९	५९६६	१.३	१.३
केरा	३९०२	३७६७	३८८२	३९६०	२.०	२.०
स्याउ	०				०.०	०.०
अन्य फलफूल	२८९१५	३०९९९	२९९८०	३००५६	०.३	०.३

४.३ रासायनिक मल खपतको विवरण

कृषि सामग्री कम्पनी, सिन्धुलीबाट विक्री भएको रासायनिक मलको विवरण

आ.व.	युरिया (मे.ट.)	डी.ए.पी. (मे.ट.)	पोटास (मे.ट.)	कम्प्लेक्स (मे.ट.)	कैफियत
२०५८/५९	१०१.५	४३.८५	१.४५	—	—

२०५९/६०	१३४.९५	६८.१५	३.२५	—	—
२०६०/६१	१०४.४	५५.६५	१.८	—	—
२०६१/६२	१२३.५५	६३.२	१.	—	—
२०६२/६३	३०.३	३५.	—	—	—
२०६३/६४	४२.१२	४५.९१५	—	१३.८	—
२०६४/६५	८३.९४३	२.२	—	११.३	—
२०६५/६६	६७.९	—	—	१७.५५	—
२०६६/६७	—	—	—	—	—
२०६७/६८	१२८७.१	१९४.००७	८.७	—	—
२०६८/६९	९५८.४	२५८.२	२१.६	—	१.८५० (भर्मि क.)
२०६९/०७०	१४३५.७	२४७.८५	१३.६५	—	१८.८७५ (भर्मि क.)
२०७०/०७१	२०८३.३५	३४९.४५	२३.४	—	१७.२५१ (भर्मि क.)
२०७१/०७२	१०४२.९५	२३१.२५	१३.५	—	४.६(भर्मि क.)
२०७२/०७३	१२७७.६५	२६४.५५	१८.१	—	८.६४९(भर्मि क.)
२०७३/०७४	१२३४.८	२१०.१५	७.९	—	—
२०७५/७६	—	—	—	—	—
२०७५/७६	१०३४.२५	२५३.७	१४.४५	—	—
२०७६/७७	११०७.७	३८५.४	२०.४५	—	—

४.४ बाली सघनताको स्थिती

आ. व.	बाली सघनता सिजन अनुसार	जम्मा बाली सघनता	जम्मा खेतीगरीएको क्षेत्रफल (हे)		
	बर्षे	हिउंदे	बसन्ते		
२०६६/०६७	१००	८०	६५	२४५	४९७८९
२०६७/०६८	१००	८०	६५	२४५	४९७८९
२०६८/०६९	१००	८५	६५	२५०	४९७८९
२०६९/०७०	१००	८५	६५	२५०	४९७८९
२०७०/०७१	१००	८५	६५	२५०	४९७८९
२०७१/०७२	१००	८५	६५	२५०	४९७८९
२०७२/०७३	१००	८५	६५	२५०	४९७८९
२०७३/०७४	१००	८५	६५	२५०	४९७८९
२०७४/०७५	१००	८५	६५	२५०	४९७८९
२०७५/०७६	१००	८५	६५	२५०	४९७८९
२०७६/०७७	१००	८५	६५	२५०	४९७८९

४.५ बाली सघनता (सिंचित, असिंचित) को स्थिती

आ. व.	सिंचित क्षेत्र	असिंचित क्षेत्र	जम्मा बाली सघनता	जम्मा खेती गरीएको क्षेत्रफल हे.
२०६६/०६७	२७०	१७०	२२०	४९७८९
२०६७/०६८	२८०	१७०	२२५	४९७८९
२०६८/०६९	२८०	१७५	२२७.५	४९७८९
२०६९/०७०	२८०	१७५	२२७.५	४९७८९
२०७०/०७१	२८०	१७५	२२७.५	४९७८९
२०७१/०७२	२८०	१७५	२२७.५	४९७८९
२०७२/०७३	२८०	१७५	२२७.५	४९७८९
२०७३/०७४	२८०	१७५	२२७.५	४९७८९
२०७४/०७५	२८०	१७५	२२७.५	४९७८९
२०७५/०७६	२८०	१७५	२२७.५	४९७८९

२०७६/०७७	२८०	१७५	२२७.५	४९७८९
----------	-----	-----	-------	-------

४.६ सिन्धुली जिल्लामा बाली विरुवामा रोग किराको अवस्था

आ.व. २०७६/७७ मा सिन्धुली जिल्लाको प्रमुख बालीहरूमा देखिएका मुख्य किराहरूको विवरण

क्र.स	बालीको प्रकार	बालीको नाम	किरा			
			नेपाली नाम	अङ्ग्रेजी नाम	किराको बैज्ञानिक नाम	प्रकोपको अवस्था (H/M/L)
१	खाद्यान्न बाली	धान	धानको पतेरो	rice gundi bug	<i>Leptocorisa oratorious</i>	High
			गबारो	Borer	<i>Scirpophaga sp.</i>	Medium
			मिलीबग	mileay bug	<i>Brevennia rehi</i>	Low
			पातबेरुवा	leaf folder	<i>Cnaphalocrocis medinalis</i>	Medium
			काँडादार खपटे	rice hispa	<i>Dipladacus armigera</i>	Low
			खैरो फड्के	Brawn hopper	<i>Nilaparvata lugens</i>	Low
			फौजी करा	Army worm/Ear cutting caterpillar	<i>Mythimna separata</i>	High
			गबारो	Stem borer	<i>Chilo Partellus</i>	High
		मकै	फेद काट्ने किरा	maize cutworm	<i>Phylophaga spp</i>	Medium
			फौजी करा	Fall Army worm	<i>Spodoptera furgiperda</i>	High
			घुन (भण्डारणमा)	maize weevil	<i>Sitophilus zeamais</i>	Medium

२	दलहन वाली	मसुरो	कोशामा लागने गबारो	pod borer	<i>Helicoverpa armigera</i>	Low
			लाही	Aphids	<i>Apis gossypi</i>	Low
			घुनु	Weevil	<i>Mylocerus undecimpustul atus</i>	
			भटमासको झुसिलकीरो	Carterpillar	<i>Spodeptera litura</i>	
			घुन (भण्डारणमा)	weevil	<i>Mylocerus undecimpustul atus</i>	Low
		भटमास	लाही	aphid	<i>Apis gossypi</i>	Low
			गबारो	Chickpea pod borer	<i>Helicoverpa armigera</i>	Low
खुम्रे	white grub		<i>phylophaga spp</i>	Low		
३	तेलहन वाली	तोरी	लाही	Aphids	<i>Liphaphis erysimi</i>	Low
४	तरकारी वाली	लहरे तरकारी (काक्रो, तीतेकरेला, घिरौला, लौका, फर्सी, इस्कूस)	रातो खपटे	Red pumpkin Beetle	<i>Aulocophora foveicollis</i>	Low
			फल कुहाउने औसा	cucurbit fruit fly	<i>Bactrocera spp.</i>	Low
			लाही	Aphid	<i>Apis gossypi</i>	
			पात खन्ने र लेख्ने कीरा	leaf miner		
			सेतो झिँगा	white fly	<i>Bemisia tabaci</i>	Medium
			थोप्ले खपटे	spotted Beetle	<i>Epilachna vigintioctopun ctata</i>	Medium
			काँक्रा फर्सिको चुसाहा कियो	cucurbit stink bug	<i>Coridius janus</i>	Medium

काउली र बन्दा	बँदाको पुतली	Cabbage butterfly	<i>pierris brassicae</i>	Medium
	लाही	cabbage aphid	<i>Brevicoryne brassicae</i>	Medium
	फेद कटुवा	cutworm	<i>agrotis segetum</i>	Medium
	डूट बुटे पुतली	Diamond Back moth	<i>Plutella xylostella</i>	Medium
गोलभेडा	फलमा लाग्ने गबारो	Tomato fruit borer	<i>Helicoverpa armigera</i>	Medium
	लाहीहरु	Aphid	<i>Apis gossypi</i>	Medium
	गोलभेडा लिफ माइनर	Leaf Miner	<i>Tuta absoluta</i>	High
	सेतो झिँगा	white fly	<i>Bemisia tabaci</i>	Medium
	लेखे किरा	leaf miner		Low
	भटमासको पात खन्ने किरा	soyabean hairy caterpillar	<i>Spilarctia casigneta</i>	Low
खुर्सानी	लाही	Aphid	<i>Apis gossypi</i>	Low
बोडी	पतेरो	legume pod bug	<i>Anoplocnemis curvipes</i>	High
	घुन	grey weevil	<i>myllocerus undecimpustulatus</i>	Medium
	कोशामा लाग्ने गबारो	chickpea pod borer	<i>Helicoverpa armigera</i>	Medium
	लिफ माइनर	leaf miner	<i>Phytomyza horticola</i>	Medium
	थोप्ले खपटे	spotted Beetle	<i>Epilachna vigintioctopunctata</i>	Medium
भान्टा	फल र डाठमा लाग्ने गबारो	Fruit and shoot borer	<i>Leucinodes orbonalis</i>	Medium

		सिमी	कोसाको गबारो	legume pod bug	<i>Anoplocnemis curvipes</i>	Medium
		कर्कलो	पात छिया छिया पार्ने खपटे	flea beetle	<i>Monolepta signata</i>	Medium
			लाही	aphid	<i>Apis gossypi</i>	Medium
		आलु	खुम्रे	white grub	<i>phylophaga spp</i>	Medium
			थोप्ले खपटे	spotted Beetle	<i>Epilachna vigintioctopunctata</i>	Medium
			रातो खपटे	Red pumpkin Beetle	<i>Aulocophora foveicollis</i>	Medium
			रातो कमिला	red ant	<i>Dorylus orientalis</i>	Medium
			लाही	aphid	<i>Apis gossypi</i>	Low
			आलुको पुतली	potato tuber moth	<i>phthorimeae operculella</i>	Low
			फेद कटुवा	cutworm	<i>agrotis segetum</i>	Low
		अदुवा	गबारो	rhizome borer		High
५	फलफूल बाली	सुन्तलाजात फलफूल (जुनार, सुन्तला, कागती)	पतरो	citrus stink bug	<i>Rhynchoscoris humeralis</i>	Medium
			कत्ले	Red scale	<i>Aonidiella aurantii</i>	Medium
			मिलीबग	Citrus mealybug	<i>planococcus citri</i>	Medium
			लेखे किरा	citrus leaf miner	<i>phyllocnistis citrella</i>	Medium
			सिटस सिल्ला	Citrus psylla	<i>Diaphorina citri</i>	Medium
			फल कुहाउने औँसा	Fruit fly	<i>Bactrocera spp.</i>	Medium
			लाहीहरू	Citrus Aphid	<i>Toxoptera citricidus</i>	Medium
			हरियो ठूलो पुतली	lemon Butterfly	<i>papilio demoleus</i>	Medium

		सुलसुले	Citrus red mite	<i>panonychus citri</i>	Medium
	आँप	मिलीबग	mango mealy bug	<i>Drosicha mangiferae</i>	Low
		आँपको कोयाको घुन	mango stone weevil	<i>sternochetus mangiferae</i>	Low
		फड्के	mango hopper	<i>Idioscopus niveosparsus</i>	Low
		फल कुहाउने औसा	fruit fly	<i>Bactrocera spp.</i>	
	लिची	लिची सुलसुले	litchi mite	<i>Aceria litchii</i>	
		लिचिको पतेरो	litchi bug	<i>Tessaratomya papillosa</i>	High
	केरा	काण्डको घुन	banana pseudostem weevil	<i>Odoiporus longicollis</i>	Medium
		कोर्तने घुन	banana rhizome weevil	<i>Cosmopolites sordidus</i>	Low
	अनार	अनारको पुतली			Low

आ.व. २०७६/७७ मा सिन्धुली जिल्लाको प्रमुख बालीहरूमा देखिएका मुख्य रोगहरूको विवरण

क्र.सं.	बालीको नाम	रोगको नेपाली/स्थानीय नाम	अंग्रेजी नाम	रोग लगाउने जिवाणु (F/B/V/N)	जिवाणुको नाम	Risk Level		
						High	Medium	Low
१	खाद्यान्न बाली					High	Medium	Low
१.	धान	मरुवा	Blast	F	<i>Piricularia oryzae</i>		M	
१		फेद कुहिने रोग	Damping off	F	<i>pythium spp.</i>			L

		सिथ ब्लाइट	Sheath blight	F	<i>Rhizoctonia solani</i>		M	
		व्याटेरियल लिफ ब्लाइट	Bacterial leaf blight	B	<i>Xanthomonas campestris pv.oryzae</i>			L
		खैरो थोप्ले	Brown spot	F	<i>Bipolaris oryzae</i>			L
१. २	मकै	पातको थोप्ले डडुवा	Leaf blight	F	<i>Helminthosporium spp.</i>		M	
		कालो पोके	Head smut	F	<i>Sporisorium reliam</i>		M	
		डाँठ कुहिने	Bacterial Stalk rot	B	<i>Erwina chrysanthemi pv.zae</i>			L
१. ३	गहुँ	पहेलो सिन्दुरे	Yellow rust	F	<i>Puccinia striiformis</i>			L
		हेल्मीन्थोस्पोरिय म लिफ ब्लाइट	Helminthosporium Leaf Blight	F	<i>Bipolaris sorokiniana</i>			L
		कालो पोके	Loose smut	F	<i>Ustilago tritici</i>			L
२	दलहन वाली							
२. १	मुसुरो	ओइलाउने रोग	Wilt	F	<i>Fusarium oxysporium f.sp. Vasinfectum</i>			L
		जरा कुहिने रोग	Root rot	F	<i>Fusarium oxysporum</i>			L
२. २	भटमास	ओइलाउने रोग	Bacterial wilt	F	<i>Fusarium udum</i>			L
		जरा कुहिने रोग	Root rot	F	<i>Phytophthora spp</i>			L
३	तेलहन वाली							
३. १	तोरी	पातको थोप्ले र डडुवा	Leaf spot blight	F	<i>Alternaria spp.</i>			L
		डाउनी मिल्ड्यू	Downy mildew	F	<i>Peronospora spp.</i>			L
		जरा कुहिने रोग	Root rot	F	<i>Phytophthora</i>			L
४	तरकारी वाली							

४. १	लहरे तरकारी (काँक्रो, तीतेकरे ला, घिराँला , लौका, फर्सी, इस्कुस)	सेतो ढुसि,	Powdery mildew	F	<i>Erisiphe</i> spp.		M	
		शीते ढुसि	Downy mildew	F	<i>Pseudosperonospora</i> <i>cubensis</i>		M	
		कोत्रे रोग	Anthracoise	F	<i>Colletotrichum</i> spp.		M	
		भाईरस	Mosaic virus	V	<i>cucumber</i> mosaic <i>virus</i>		M	
		फल कुहिने	Fruit rot	F			M	
		जरा कुहिने	Damping off	F	<i>Pythium</i> spp.		M	
		जरामा गाँठो	rootknot nematode	Nematode	<i>Meloidogyne</i> spp		M	
४. २	काउली र बन्दा	बेर्ना कुहिने रोग	Damping off	F	<i>Pythium</i> spp.		M	
		अल्टरनेरीया थोप्ले	Alternaria leaf spot	F	<i>Alternaria brassicae</i>		M	
		डाउनी मिल्ड्यू	Downy mildew	F	<i>Pseudosperonospora</i> <i>cubensis</i>		M	
		फेद कुहिने	foot rot	F				L
		नशा कालो भई कुहिने रोग						L
४. ३	गोलभेडा	फेद कुहिने रोग	foot rot					L
		पछौटे डडुवा , डाँडको डडुवा	Late blight	F	<i>Phytophthora</i> <i>infestance</i>	H		
		फ्युजारियम विल्ट	Fusarium wilt	F	<i>Fusarium</i> spp.		M	
		कोत्रे रोग	Anthracoise	F	<i>Colletotrichum</i> spp.		M	
		निमाटोड	Nematode	N	<i>Meloidogyne</i> spp		M	
		भाईरस	Virus	V	<i>Tomato</i> mosaic <i>virus</i>		M	
४. ४	भण्टा	व्याक्टेरियल विल्ट	Bacterial wilt	B			M	
		लिफ कर्ल भाईरस	Leaf curl virus	V			M	

४. ५	खुर्सानी	ओईलाउने रोग	Fungal wilt	F	<i>Fusarium spp.</i>		M	
		पातको थोप्ले	Leaf spot	F	<i>Alternaria spp.</i>		M	
		भाईरस	Chilli mosaic virus	V	<i>Virus</i>		M	
४. ६	भिण्डी	भाईरस	Virus	V			M	
		जरा कुहिने रोग	Root rot	N	<i>Meloidogyne spp</i>		M	
४. ७	बोडी	भाईरस	Virus	V				L
		पातको थोप्ले	Leaf spot	F	<i>Alternaria spp.</i>			L
		सिन्दुरे	Rust	F	<i>Uromyces fabae</i>			L
		मोजाइक भाईरस	virus	V	<i>Bean mosaic virus</i>			L
		धुले ढुसी	Powdery mildew	F	<i>Erisiphe spp.</i>			L
		एनथ्राक्नोज	Anthracoise	F	<i>Colletotrichum spp.</i>			L
४. ८	सिमि	भाईरस	Virus	V				L
		पातको थोप्ले	Leaf spot	F	<i>Alternaria spp.</i>			L
		सिन्दुरे	Rust	F	<i>Uromyces pisi</i>			L
		मोजाइक भाईरस	Mosaic virus	V	<i>Bean mosaic virus</i>			L
		धुले ढुसी	Powdery mildew	V	<i>Erisiphe spp.</i>			L
		एनथ्राक्नोज	Anthracoise	V	<i>Colletotrichum spp.</i>			L
४. ९	कर्कलो	डढुवा	Blight	F				L
		गानो कुहिने रोग	Root rot	F				L
५	आलु	पछौटे डढुवा	Late blight	F	<i>Phytophthora infestance</i>			L
		ऐजेरु	potato wart	F	<i>Synchytricum endobioticum</i>			L
		खैरो पिपचक्रे	Bacterial wilt	B	<i>Ralstonia solanacearum</i>			
		दादे रोग	Scab disease	F	<i>Streptomyces scabis</i>			

६	अदुवा	गानो कुहिने रोग	Rhizome rot	F	<i>Pythium aphanidermatum</i>	H		
		पातको थोप्ले	Leaf spot	F			M	
		बेर्ना कुहिने रोग	Damping off	F				L
७	सुनतला जात फलफुल (जुनार, सुन्तला, कागती)	पाउडरी मिल्ड्यु	Powdery mildew	F	<i>Erisiphe sps.</i>			L
		फेद काट्ने रोग	foot rot	F				L
		जरा कुहिने रोग	Root rot	F				L
		कालो धवाँसे		F				L
		निलो दुसी (भण्डारणमा)	Blue fungus	F				L
		सिट्रस ग्रिनिङ	Citrus greening					L
		गुलाबी रोग	Pink disease	F				L
८	आँप	मालफर्मेशन	Malformation				M	
		कोत्रे रोग	Anthracoise	F			M	
९	लिचि	पातको सिन्दुरे	Leaf spot	F			M	
१०	केरा	ओईलाउने रोग	Fusarium wilt	F			M	
		Bunchy top	virus	V			M	
११	प्याज	Purple blotch	fungus	F			M	

जहाँ F=fungus, V= virus, B= bacteria, N= nematode

आ.व. २०७६/७७ मा सिन्धुली जिल्लाको प्रमुख बालीहरूमा देखिएका झारपातको विवरण

क्र.स.	बाली	नेपाली नाम	बैज्ञानिक नाम	प्रकोपको मात्रा		
				High	Medium	Low

१	धान	मोथे झार	<i>Cyperus difformis</i>	High		
		सामा झार	<i>Echinochloa colona,</i>			Low
			<i>Cyperus iria</i>			Low
२	गहुँ	रगते झार	<i>Phalaris minor</i>	High		
		बेथे	<i>Chenopodium album</i>		Medium	
		इयाउ	<i>Avena fatua</i>			Low
		दुबो	<i>Cynodon dactylon</i>	High		
३	मकै	कुटिलकोसा	<i>Vicia sativa</i>		Medium	
			<i>Polygonum plebeium</i>			Low
		भाङ्ग	<i>Cannabis sativa</i>			Low

आ.व. २०७६/७७ मा सिन्धुली जिल्लामा मुख्यतः देखिएका मित्रजीव विवरण

क्र.स	मित्रजीवहरू		लक्षित शत्रुजीवहरू
	स्थानीय नाम	बैज्ञानिक नाम	
१	स्त्रि स्वभाव खपटे	<i>Coccinella septempunctata</i>	Aphid
२	आँखिफोर किरा	<i>Mantis religiosa</i>	moths, mosquitoes, flies and aphids,
३	बाघे खपटे	<i>Cicindela ocellata</i>	ants, caterpillars, flies, grasshopper nymphs

४	माकुरा	<i>Achaearanea</i>	aphids, leafhoppers, planthoppers, fleahoppers, and Lepidoptera larvae
५	गाईने किरा	<i>Anisoptera</i>	aphids
6	Hover flies	<i>Eupeodes spp.</i>	aphids and the leafhoppers
7	Wasps	<i>Vespula</i>	mealybugs

आ.व. २०७६/७७ मा सिन्धुली जिल्लामा खपत भएका विषादीहरूको समष्टीगत विवरण

क्र.सं.	सामान्य नाम (Common name)	व्यापारीक नाम (Trade name)	सक्रिय तत्व (A.I.%)	सविन्यास (Formulation)	जम्मा बिक्री	
					के.जी.	लि.
कीटनाशक Insecticide						
1	Dimethoate	ROGAR	30	Ec		1200
		ROGAR PLUS	30	Ec		100
		ROGRIN	30	Ec		85
		ROGOHIT	30	Ec		80
2	Alfamethrin	NAYAK	10	Ec		110
3	Malathion	FINATHION	30	Ec		780
		KC THION	50	DP	200	
4	Emamectin Benzoate	KINGSTAR	5	Sc	2.5	
5	Cypermethrin	SUPERKILLER	25	Ec		180
6	Carbaryl	SEVIN	50	Wp	60	
		SUPERFIGHTER	25	Ec		50
		ASTAD	25	Ec		40
		SHAKLI	10	Ec		20
		ANUKIL	25	Ec		20
		JEEVAN REKHA	1	Chalk	0.5	
7	Chloropyriphos	Dhanushban	10	GR	110	
8	Chloropyriphos +	COMMAND 505	50+5	Ec		420
9	Cypermethrin	RHINO 505	50+5	Ec		20
10	Chlorpyrifos 50% + Cypermethrin 5%	LARA	55	Ec		555
11	Cartep Hydrochlorid	Rocket	4	GR	350	
12	Inidacloprid	JOSH	70	wg	10	

13	Nitenpyram	KING GOURD	10	SL		2
14	Aluminium Phosphide	CELPHOS	56	TAD	20	
दुसीनाशक Fungicide						
1	Mancozeb	DITHANE-M 45	75	wp	310	
		ENDOFIL-M 45	75	wp	200	
		UTHANE M-45	75	wp	100	
2	Carbendazim	BEVISTIN	50	wp	1050	
		KEVISTIN	50	wp	35	
3	Mancozeb + Metalaxyl	KRIL OXIL GOLD	64+8	wp	2105	
		HIMIL	64+8	wp	100	
		KINGSINM 72	64+8	wp	20	
		KRIL OXYL	64+8	wp	20	
4	Mancozeb+Carbendazim	SAAF	12+63	wp	1640	
		SIXER	12+63	wp	100	
		ALLSP ARK	12+63	wp	10	
5	Mancozeb +Cymoxnil	KINGMIL 72	64+8	wp	650	
6	Validamycin	VALIGON	3	L	205	
7	Kasugamycin	BIO MYCIAN	3	SL	140	
8	Sulphur	BALWAN	80	wP	210	
9	Zineb	INDOFIL Z 78	75	wP	140	
10	Thiophanet methyl	KINSIN M 70	70	wP	80	
11	Tricyclazole	Satrang	75	wP	400	
12	Tebuconazole 50%+ Trifloxystrobin 25%	NATIVO	75	wP	30	
13	Copperoxychloride	CUREX-50	50	wP	550	
व्याक्टेरियानाशक Bacteriacide						

1	Streptomycin Sulphate	AGRICIN	9+1	wP	11	
2	Tetracycline Hydrochloride				10	
झारपातनाशक Herbicide						
1	Butachlor	HUNTER	50	Ec		290
		AAGNI	50	Ec		
		MIL CHLOR	50	Ec		
2	Pretilachlor	RAZOR	50	Ec		142
		RACER	50	Ec		
Sub Total					432	
मुसनाशक Rodenticide						
1	Zinc Phosphide	COMANDO	80	WP	36	
		RATOL			2	
2	Bromadiolone	KINGLONE	0.005	Bait	4	
Bio-Pesticides ,Botanicals,Bio-agents						
1	Azadiractin	NEMIX	60	Liq		190
	जम्मा				8911	4716

विषादिका वर्गिकरण:

❖ सम्पर्क तथा दैहिक विषादि:

किटनाशक	दुसिनाशक
१. एसिफेट ७५% एस.पी	१. क्वाप्टान ५०% डब्लु पी
२. क्लोरपाईरिफस ४ % जी आर. र १.५% डि.पी	२. हेक्जाकोनाजोल ५% डब्लु पी
३. मालाथियन ५% डि.पी	३. थायोफोनेट मिथाईल-७० डब्लु पी
४. फिप्रोनिल (पाइरोजोल)	४. फ्लुसिलाजोल ४०% ई.सी
५. क्लोरपाइरिफस ५०% + साइपरमेथ्रिन ५%	५. कार्वेन्डाजिम १२% + म्यान्कोजेव ६३%
६. इथियन ४०% + साइपरमेथ्रिन ५%	६. कार्वोक्विन १७% + थाइराम १७%
	७. कार्बेक्विन ३७.५% + थाइराम ३७.५%
	८. मेटाल्यक्सिल ८% + म्यान्कोजेव ६४%

❖ सम्पर्क तथा आन्तरिक

किटनाशक
१. मालाथियन ५% डि.पी.
२. क्लोरपाईरिफस ४% जि.आर र १.५% डि.पी.
३. क्विनाल्फस २५% ई.सी
४. थायोडिकार्व ७५% डब्लु.पी.
५. अल्फामेथ्रिन/अल्फा साइपरमेथ्रिन १०% ई.सी
६. साइपर मेथ्रिन १०% ई.सी
७. फेन्भालेरेट २०% ई.सी
८. नोभालुरोन १०% ई.सी
९. ईण्डोक्साकार्व १५.८% ई.सी
१०. क्विनाल्फस २०% + साइपरमेथ्रिन ३%
११. डेल्टामेथ्रिन १% + ट्राइजोफस ३५%
१२. अल्फासाइपरमेथ्रिन १% + क्लोरपाईरिफस १५% ई.सी

❖ आन्तरिक:

किटनाशक
१. ईमामेक्टीन बेन्जोएट ५% एस.जी
२. ईटीफेनप्रक्स १०% ई.सी

❖ दैहिक बिषादीहरु:

किटनाशक बिषादीहरु	दुसिनाशक बिषादीहरु
१.डाईमेथोयट ३०% ई.सी.	१. कार्वेन्डाजिम ५०% डब्लु. पी.
२.इथियन ५०% ई.सी.	२. थाइफोनेट मिथाईल ७०% डब्लु. पी
३.मालाथियन ५० % ई.सी.	३. मेटाल्याक्जिल ३५% डब्लु. पी.
४.कार्वोसल्फान २५% ई.सी.	४. बेनोसिल ५०% डब्लु. पी
५.ईमामेक्टीन बेन्जोएट ५% एस. जी.	५. प्रोपिकोनाजोल २५% ई. सी.डाइक्लोरोफिनाइल
६.कार्पा हाइडोक्लोराइड ४% जी. आर	६. टेवुकोनाजोल २% डि.एल.
७.ईमिडाक्लोप्रिड एस. एल/ डब्लु. पी/ बेट	७. डाईफिनाकोनाजोल २५% ई. सी.
८. फिप्रोनिल ८०% डब्लु जी	८. डाईमिथोमोर्फ ५०% डब्लु जी
९.एसिटामिप्रीड २०% एस. सी.	९. मेलिडामाईसिन ३% एल
१०. थायोमेथोक्सजाम २५% डब्लु पी	१०. एजष्ट्रोविन २५% ई. सी
११. फ्लुवेण्डीथासाईट २०% डब्लु .जी	११. फेमोक्साईडन १६.६% साईमोक्जालि २२.१०% एस. सी.
१२. क्लोरएन्डिनलप्रोल १८% एस. सी.	
१३. क्लोरफूल्युजरोन ५.४% ई.सी.	
१४. फेनाजाक्विन १०% डब्लु. पी.	
१५. स्पाईरोमेसिफेन २२.९% एस.सी.	
१६. क्लोरएनट्रानिलिप्रोल ०.४% जी. आर	
१७. फेन पाईरोक्सीमेट ५% एस. सी	
१८. निटेनपाइराम (निकोटिनोइड) १० एस सी	
१९. फिप्रोनिल ५% एस.सी पाइराजोल एस.सी पाइराजोल	

❖ सम्पर्क बिषादीहरु:

किटनाशक बिषादीहरु	दुसिनाशक बिषादीहरु
१. क्लोरपाईरिफस (२०% ई.सी)	१. म्यान्कोजेब ४५-७५% डब्लु. पी.
२. सिनथेटिक पाईरथ्रोइडस १०% ई.सी	२. कपर अक्सक्लोराइड ५०% डब्लु. पी

३. डेल्टामेथ्रिन २.८% ई.सी.	३. सल्फर ८०% डब्लु. पी
४. वाइफेनथ्रन २.५% ई.सी.	४. जिनेब ७५% डब्लु पी.
५. एवामेक्विटन १.९ ई.सी. (म्याक्रोसाईकिलक ल्याक्टोन समुह)	५. क्लोरोथालोनिल ७५% डब्लु. पी
६. फिप्रोलिन (पाइरोजोल) ०.३% जि.आर/ ५% ई.सि/ एस.सी	६. प्रोपिनेव ७० % डब्लु पी.
७. प्रोपाजाइट (सल्फर इष्टर) ५७% ई. सी	७. मेतिराम ७०% डब्लु पी.
८. नोभालुरोन १० ई.सी	८. पेन्सिकोन २२.९%ई. सी.
९.इन्डोक्साकार्व १५.८ ई.सी.	९. डईनोक्वाव ४८% ई.सी.

❖ स्टोम्याक	
किटनाशक	ढुसिनाशक
१. डाईफ्लुवेन्जुरान २५% ई.सी	
❖ ईनसेक्ट प्रोथ ईन्हीबिटर	
१. लुफेनुरोन ५.४% ई.सी.	
२. साइरोमाइजिन (IGR) १० एस.सी.	
❖ झारपातनाशक	
<i>Selective</i>	<i>Non Selective</i>
१. व्युटाक्लोरद ५०% ई.सी	१. ग्लाइफोसेट ४१% एस.एल
२. आईसोप्रोटुरोन ७५% डब्लु.पी	२. पाराक्वाथट २४% एस.एल
३. अक्सिफ्लोरफेन ३५.५% ई.सी	
४. प्रोटिलाक्लोर ५०% इ.सी (अफसेट)	
५. एट्राजिन ५०% डब्लु .पि	
६. पेण्डिमिथालिन ३०% ई.सी	
७. अक्सिडार्जिल ८०% डब्लु .पी	
❖ मुसानाशक	
रक्तप्रवाही	एकल मात्र आन्तरिक
१. ब्रोमाडिओलोन ०.००५%	१. जिङ्क फस्फाईड ८०% डब्लु .पी
❖ व्याक्टेरियानाशक	
सम्पर्क	
१. स्ट्रुप्टोमाइसिन सल्फेट + टेट्रासाइक्लन हाइड्रोक्लोराइड ९.१ एस.पी	
❖ सुलसुले नाशक	
सम्पर्क	
१. डाईकोफोल १.८५% ई.सी	

२. प्रोपाजाइट ५६% ई.सी (सल्फेट इष्टर)			
❖ शंखेकीरा /चिप्लेकीरानाशक			
सम्पर्क			
१. मेटलडिहाईड १.५% पिलेट			
❖ वनस्पतिक तथा जैविक			
विकर्षण तथा अरुची पैदा	स्टोम्याक+दैहिक	दैहिक	सम्पर्क
१.एजाडिराक्टिन ०.०३% /१०%	१. व्यासिलस थुरिन्जियन्सिस डब्लु .पी	१. ट्राइकोडर्मा भिरीडी	१. कासुगामाईसिन ३% एस.एल
	२.व्युभेरिया वेसियाना १% डब्लु .पी		२. सिउडोमोनास फलुरोन्सेन्स ०.५% डब्लु .पी

ड्रागन फल (Dragon Fruit) खेती बारे संक्षिप्त जानकारी

श्रीकृष्ण अधिकारी
वागवानी विकास अधिकृत
कृषि ज्ञान केन्द्र, सिन्धुली

ड्रागन फल स्वास्थ्यको दृष्टिकोणले र पोषक तत्व उपलब्धताको हिसाबले निकै महत्वपूर्ण फल मानिन्छ। यो निकै नरम र स्वादिलो हुन्छ। यो प्रोटिनयुक्त फल हो। यो फलको फूल रातको समयमा छिटो विकास हुन्छ तसर्थ यसलाई रातकी रानी पनि भनिन्छ। ड्रागन फल दक्षिण अमेरिकाको रैथाने फल हो। यो फल सिउडी प्रजाती अन्तर्गत पर्दछ र बिरुवा सिउडी जस्तै हुन्छ। थाइल्यान्ड, भियतनाम, मलैसिया र इन्डोनेशियामा यो फल धेरै नै लोकप्रिय छ। हाल केही वर्ष यता ड्रागन फलको खेती नेपालमा पनि सुरु भाईसकेको छ।

यो फल सिउडी प्रजाती अन्तर्गत पर्ने भएकोले यसको खेती गर्दा धेरै मलखाद, हेरचाह र पानी नचाहिने हुन्छ। नेपालमा यसको उत्पादन निकै नै कम रहेको छ। नेपालमा यसको ब्यापार विभिन्न पाँचतारे होटेल र सुपर मार्केटहरूमा मात्रै सिमित छ। यो फल स्वास्थ्यका लागि निकै लाभदायक छ, यसको सेवनले मधुमेह, बाथरोग, क्यान्सर, पेटको समस्या आदी कम गर्न सकिन्छ। आफ्नो औषधीक गुण र नेपालमा खेतीयोग्य बातावरणले गर्दा यो फल दिनकोदिन नेपाली किसानहरू सामु प्रचलित भाईरहेको छ।

हावापानी :

ड्रागन फलका लागि उष्ण र उपोष्ण क्षेत्र उत्तम मानिन्छ। यसको खेती दक्षिण मोहडा भएको प्रशस्त घाम लाग्ने र समुद्री सतह देखी १५०० मिटर सम्म उचाइ भएको जमिनमा गर्न सकिन्छ। यो फल वार्षिक ५० - ७५ सेन्टिमिटर वर्षा र २०-३२ से. तापक्रम हुने ठाँउमा खेती गर्दा धेरै लाभ लिन सकिन्छ। फलको विकास हुने वखत शुष्क जलवायु आवश्यक पर्छ। धेरै आद्रता हुने ठाँउमा फलको गुणस्तर कम हुने गर्दछ। पानी जम्ने माटोमा यसको बिरुवा हुर्किन नसक्ने भएकोले यसको लागि पानी नजम्ने ठाउँ रोज्नु पर्दछ र बलौटे देखी दोमट माटो सम्ममा सजिलै खेती गर्न सकिन्छ। कम मलिलो र १०-३०% सम्म बालुवा भएको माटोमा पनि सजिलै खेती गर्न सकिन्छ। पि.एच मान ५.५-७ सम्म भएको राम्रो मानिन्छ। नेपालको सन्दर्भमा यो फललाई सिचाइ सुबिधा भएको ठाउमा तराइ, भित्रिमधेश, र मध्यपहाडमा खेती गर्न सकिन्छ। नदिले कटान गरेको ठाउँ र खोलाको बगरमा पनि खेती गर्न सकिन्छ।

बिरुवा उत्पादन र रोप्ने तरिका

एक हेक्टर जमिनमा करिव ७० टन कम्पोष्ट मल हाली बारी तयार गर्नुपर्दछ। एक वर्ष अथवा एक वर्ष भन्दा बढी उमेरको बिरुवाबाट कटिड लिनपर्छ र कटिडको लम्बाइ ६-१५ इन्च सम्मको हुनुपर्दछ। कटिड लिदा बिरुवामा घाऊ बन्ने भएकोले काटी सकेपछी बिरुवा र कटिडको काटिएको भागमा बोर्डेक्स मिश्रणमा डुबाउन पर्छ। कटिडलाई १-२ दिनसम्म अँध्यारो ठाउमा राख्नु पर्दछ र त्यसपछि उक्त कटिडलाई उपयुक्त पट मिश्रण बनाइ गमला अथवा प्लास्टिकको थैलोमा लगाउन पर्छ। कटिडमा जरा बिकास भइसकेपछी ६० से. मि को खाल्डो खनी २x२ मिटर को दुरीमा लगाउन पर्छ। खाल्डो बिरुवा रोपण भन्दा १५ दिन अघि नै खनेर तयार पार्नु पर्दछ। माटो, बालुवा र पाकेको गोबरको १:१:२ को अनुपातमा मिश्रण बनाई खाल्डोमा राख्नु पर्दछ। बिरुवा प्रायः असार वा माघ-फाल्गुण तिर सार्दा उपयुक्त हुन्छ।

ड्रागन फलको लागि सिँचाई एक दम कम भएपनि हुन्छ। ड्रिप सिँचाई नै यसको लागि उपयुक्त मानिन्छ।

मलखाद:

ड्रागन फललाई मलखाद अत्यन्त आवश्यक पर्दछ। मलखाद कति राख्ने भन्ने निक्यौल माटो परिक्षण पश्चात मात्रा थाहा हुन्छ। तर पनि हरेक बिरुवालाई सुरुमा कम्तिमा २० किलो कम्पोष्ट मल आवश्यक पर्दछ। त्यसपछि हरेक वर्ष २ केजी बृद्धि गर्दै जानुपर्ने हुन्छ। वानस्पतिक अवस्थामा ८४ ग्राम डिएपी ३७ ग्राम युरीया र ६० ग्राम पोटास प्रति बोट हाल्नु पर्दछ भने फल लाग्ने बेलामा ४२ ग्राम डिएपी, ४५ ग्राम युरीया र १०० ग्राम पोटास दिनुपर्दछ। जब फल लाग्ने समय हुन्छ तब नाईट्रोजन मल कम र पोटास मल बढि दिनुपर्ने हुन्छ। रासायनिक मलखाद सरदर जम्मा १८० का दरले हरेक वर्ष बढाउँदै जानुपर्छ र यो बृद्धि प्रति बोट ६ के.जी. सम्म हुन सक्छ।

ड्रागन फलको फूल तथा फल:

बैशाखको अन्तिम तिर फूल लाग्न थाल्दछ र फल श्रावण देखि मंसिरको अन्तिम सम्म लिन सकिन्छ। फूल लागेको ३५-४० दिनमा फल तयार हुन्छ। एकै बोटबाट ५-६ पटक फल लिन सकिन्छ। जब फलको रङ्ग ७०% रातो हुन्छ तब फल टिप्न तयार रहेको थाहा हुन्छ।

रोग तथा किरा:

हालसम्म यस बालीमा रोग तथा किराबारे त्यती समस्या देखिएको छैन।

फलको जातहरु:

- रातो बोक्रा र सेतो गूदी भएको
- पहेलो बोक्रा र सेतो गूदी भएको
- रातो बोक्रा र रातो गूदी भएको

उत्पादन:

प्रती रोपनी (न्युनतम) = १७०० किलो

न्युनतम बजार मुल्य = ७०० प्रती किलो

एक रोपनीमा वार्षिक उत्पादन (न्युनतम) = ८ लाख

सुरुवातमा एक रोपनी लगानी (अधिकतम) = २ लाख (एक चोटि लगानी गरी सकेपछी न्युनतम १५ बर्ष सम्म लगानी गरी राख्नु पर्दैन अथवा एक चोटि लगाएको बिरुवाबाट १५ बर्षासम्मा फल लिन सकिन्छ) । एकै बोटबाट करिब २० के.जी सम्म फल लिन सकिन्छ ।

कृषक वर्ग, विषादी व्यवसायीहरू तथा आम उपभोक्ताहरूमा अनुरोध !

क) कृषक वर्ग

१. बालीनालीहरूमा अनावश्यक रूपमा जीवनाशक विषादी प्रयोग नगर्नुहोस् । सकेसम्म कम घातक विषादीहरू छनौट गर्नु होस् । लामो समयसम्म सक्रियरहने र वातावरणमा सजिलै नष्ट नहुने विषादीको प्रयोग नगर्नुहोस् । उपलब्ध भएसम्म वनस्पतिजन्य तथा जैविक विषादीको प्रयोगमा जोड दिनुहोस् ।
२. विषादीको सम्भावित खतराबाट सावधान रहनुहोस् । विषादीका खतराहरूबारे राम्रो जानकारी राखेर र यस सम्बन्धी अन्य पूर्व सावधानीबारे थाहा पाएर मात्र जीवनाशक विषादी प्रयोग गर्नुहोस् ।
३. विषादीको प्रयोग गर्नु भन्दा पहिला विषादीमा भएको लेबल र विषादी सम्बन्धी अन्य पर्चाहरू पढ्ने गर्नुहोस् ।
४. बालबालिकाहरूलाई विषादीबाट टाढा राख्नुहोस् । विषादी सुरक्षित रूपमाभण्डारण गर्नुहोस् ।
५. कृषि उपजहरू चम्किलो र आकर्षण बनाउन अनावश्यक रूपमा विभिन्न रसायनहरूको प्रयोग नगर्नुहोस् ।
६. बालीनालीहरू उत्पादन गर्दा विषादीहरूबाट वातावरणमा पर्न सक्नेनकारात्मक प्रभाव न्यूनीकरण गर्न आई.पी.एम. पद्धतिमा जोड दिनुहोस् ।

ख. विषादी व्यवसायीहरू

१. कम विषालु तर प्रभावकारी विषादीको आयातमा जोड दिनुहोस् । वनस्पतिजन्य विषादी र जैविक विषादी आयातमा प्राथमिकता दिनुहोस् र यी विषादीहरू विक्री वितरणमा प्रोत्साहन गर्ने र यसबारे व्यापक जनचेतनाजागरण गराउन सहयोग पुऱ्याउनु होस् ।
२. म्याद नाघेको, गुणस्तरहीन, प्रतिबन्धित र पञ्जिकरण नभएको विषादीविक्री वितरण नगर्नुहोस् ।
३. विषादी ऐन र नियमावलीको पूर्णरूपमा पालना गर्नुहोस् ।

ग. उपभोक्ताहरू

१. विषादीको प्रयोग गरेपछि त्यसको पर्खनु पर्ने समयको अनिवार्य जानकारी राख्नुहोस् ।
२. कम विषादी को प्रयोग भएको क्षेत्रबाट उत्पादित उत्पादन प्रयोगमा जोडिनुहोस् । उपलब्ध भएसम्म आई.पी.एम. पद्धति र प्राङ्गारिक पद्धतिबाट उत्पादन भएका उत्पादन प्रयोग गर्न जोड दिनुहोस् ।

विषादिहरू औषधि होईनन्, विष हुन्

विषादि दुरुपयोगबाट आँफु बचौ र अरुलाई पनि बचाऔँ ।

तस्विर सँगालो

कमलामाई नगरपालिका क्षेत्रमा धानको समस्या सम्बन्धि सेवा टेवा दिदै

हरिहरपुर गा.पा.मा नयाँ कृषि फर्म स्थापनाका लागि प्रारम्भिक अध्ययन

कार्यलय परिसरभित्र आलुको जातिय परीक्षण कार्यक्रम सञ्चालन

दुधौली न.पा. वार्ड २ स्थित सामुहिक खेतीका लागि कृषि यन्त्र उपकरण सहयोग

जिल्लामा भएका विभिन्न बालीहरुसँग सम्बन्धित समस्याहरुको समाधान गर्दै

फिक्कल गा.पा. वार्ड १मा किवि खेती अनुगमन गर्दै

तस्विर सँगालो

कृषि सामग्री आपूर्ति सम्बन्धि बैठक पश्चातको तस्विर

हरिहरपुरगढि गा.पा.मा आलुको जातिय परीक्षण कार्यक्रम सञ्चालन

टिनपाटन गा.पा. मा कागलीमा भएको समस्या समाधानका लागि स्थलगत निरीक्षण

कार्यलय परिशरभित्र च्याउ उत्पादन प्रविधि प्रदर्शन कार्यक्रम सञ्चालन

फिक्कल गा.पा. वार्ड १ मा किवि थाक्रा सहयोग कार्यक्रम

दुधौली न.पा. वार्ड २ स्थित सामुहिक खेती सञ्चालन सम्बन्धमा भएको छलफल